

Maandblad, jaargang 52, december 2018

Versijnt elke maand behalve in augustus

Verantwoordelijke uitgever + afzendadres:

Jolien Lafaut, Oostendsesteenweg 217A - B-8000 Brugge

P 409100 - AFGIFTEKANTOOR 3500 HASSELT 1

Tijdschrift Toelating - Gesloten verpakking
3500 Hasselt 1 - BC 9074

bpost

PB-PP|B-09074
BELGIE(N) - BELGIQUE

Pluimvee ¹²

Crisis slaat toe in braadkippensector

- Agriflanders neemt straks volledig Flanders Expo in
- Nieuwe broederij voor traag groeiende rassen geopend in Wallonië
- Evoluties en trends op de markt van eieren

Focus op de laatste foie
gras producent

Verberk Stalrichting

Sterk in techniek. Slim in uitvoering.

www.vsi.be
info@vsi.be

Peter Sichien
+32 477 740 759
Johan van Heule
+32 475 62 36 75
Bart Vangampelaere
+32 475 62 36 73
Lex Steurs
+32 479 25 73 96

www.roxell.com

www.fancom.com

www.ziehl-abegg.com

VSI² met vestiging te Aalter
09 325 75 15
info@vsi2.be

Europese Pluimvee Services-België

Stationsstraat 37 bus 3
3582 BERINGEN

JULLIE VANGBEDRIJF (In samenwerking met E.P.S.-België)

- ✓ Wij laden/lossen alle soorten kippen en pluimvee.
- ✓ Wij leveren eerste kwaliteit.
- ✓ Stipte bediening; juiste tijd en juiste plaats.
- ✓ Onze ervaring is uw garantie.

Tel & Fax +32 (0) 3 82 86 708 • **GSM** + 32 (0) 495 86 83 80 • **Email** Tempogroep@gmail.com

Verkiezingsthermometer stijgt in temperatuur

Ook al zijn de verkiezingen nog behoorlijk veraf, de verkiezingskoorts begint nu al toe te slaan. Onze minister van dierenwelzijn Ben Weyts (N-VA) liet zich in de media terug opmerken door te stellen dat, als het van hem afhangt, er na de verkiezingen in het regeerakkoord zal staan dat de verrijkte kooihuisvesting in Vlaanderen zal verboden worden. Van enig democratisch overleg met de sector is er voorlopig geen sprake. Laat staan met collega parlementairen die de minister enige verduidelijking vroegen, ook die vragen werden zonder meer geweigerd. Dat de minister kijkt naar Wallonië is nogal kortzichtig; Wallonië telt slechts 9 bedrijven met verrijkte kooihuisvesting terwijl in Vlaanderen ongeveer 40 % van de kippen hierin gehuisvest zijn. Het is nog maar 6 jaar geleden dat deze bedrijven zware financiële inspanningen geleverd hebben voor de verplichte omschakeling en deze investeringen zijn allesbehalve reeds afgeschreven. Onderzoek laat zelfs uitwijzen dat er globaal voor dierenwelzijn geen éénduidige conclusie gemaakt kan worden want alle systemen hebben voor- en nadelen op vlak van dierenwelzijn, om nog maar niet te spreken over het aspect milieu en duurzaamheid. Kortom we zijn nog niet aan de nieuwe patatjes toe met dit item en laten ons dan ook niet opjagen door deze verkiezingspropaganda.

Van een heel andere orde is de situatie in de braadkippenhouderij waar het toch van kwaad naar erger gaat op vlak van prijsvorming. Overschotkuikens worden moeilijk geplaatst en het aanbod slachtrijpe kuikens is in verhouding tot de slachtcapaciteit behoorlijk hoog. Wij blijven als organisatie geloven dat, mits wat betere afstemming van de productie op de vraagzijde, we verdere prijsdalingen kunnen voorkomen. Iedere individuele pluimveehouder, hoe moeilijk het ook is, moet beseffen dat we samen collectief de sleutel in handen hebben. Vanuit de kant van de integraties horen we vaak dat het zo moeilijk is om in lastige weken, zoals dit jaar met kerstmis en nieuwjaar en die daarbij midden in de week vallen, individuele bedrijven wat te laten schuiven. Maar de grote boosdoener op dit moment is wellicht de invoer vanuit Oekraïne en Polen. Onbegrijpelijk dat onze Europese leiders een paar individuele Oekraïense families de kassa laten passeren ten nadele van haar eigen bevolking. Met deze stelling trekken we momenteel naar onze Euro parlementairen en confronteren we hen met deze situatie. We zijn ons er echter van bewust dat het een weg van lange adem is voor je een tanker van koers kan laten veranderen.

Tot slot kijken we uit naar een vreedevolle kerst- en nieuwjaarsperiode. Heel kort na de feestdagen vindt opnieuw de beurs Agriflanders plaats in Gent. Onze organisatie neemt terug deel op dezelfde plaats als de vorige editie, in Hall 1. Breng alvast een bezoek aan onze stand om wat bij te praten en kennis te maken met onze vrijwilligers en medewerkers.

BROEIERIJ - COUVOIR VERVAEKE - BELAVI

**Doe beroep
op meer dan
80 jaar traditie
en innovatie**

Tel: +32 51 40 03 58

www.vervaekebelavi.be

info@vervaekebelavi.be

INHOUD

4 Evoluties en trends op de markt van eieren

Op de trefdag voor pluimveehouders, georganiseerd door de Provincie West Vlaanderen op 6 november 11, schetste Peter Coucke van de Lodewijckx groep de evoluties en trends op de (wereld)markt van eieren. Als toonaangevend bedrijf in ons land, in het landschap van de eierhandel en verwerking, gaf zijn presentatie een goed inzicht in een wereld die zich voortdurend moet aanpassen aan nieuwe trends en nieuwe eisen van consument en industrie.

12 Het verhaal van de laatste Vlaamse 'foie gras' producent die in 2013 zijn deuren moet sluiten

In juli 2018 nam Vlaams Minister voor dierenwelzijn, Ben Weyts (NV-A), de beslissing om tegen eind 2023 de productie van foie gras aan banden te leggen. In Vlaanderen is 'Bekegemse foie gras' het enige bedrijf dat dit gewaardeerd culinair streekproduct al dertig jaar op de kaart zet. De maatregel betekent de doodsteek voor het bedrijf van Filip Callemeyn. 'Pluimvee' maakte kennis met een gedreven bedrijfsleider die zeker niet verbitterd is.

19 Agriflanders terug 'de beurs' voor de Vlaamse dierlijke sector

Begin volgend jaar wordt Flanders Expo te Gent terug volledig ingenomen door de landbouwsector. Ook op de volgeboekte 11de editie staat de veehouderij centraal. De organisatoren hebben gekozen om te behouden wat goed is en te vernieuwen waar noodzakelijk. Zo konden bijvoorbeeld de trouwe standhouders hun vertrouwde plaats behouden. In dit nummer vind je een lijst van de vele standhouders met relatie tot de pluimveehouderij.

Colofon

Pluimvee is een uitgave van de Vereniging Voorlichting Pluimveehouders, zvw (VVP).

Hoofredactie: Luc Maertens
Burgemeester Maenhoutstraat 73 - Merelbeke
Tel. 09.252.36.77 - 0498 040691 - lucmaertens@skynet.be

Redactieleden: Ir. Johan Zoons, Dirk Mertens, Drs E. Pierré, Jaak Reyners, Ir. Karolien Langendries, Ir. Luc Maertens, Prof. Dr. Marc Heyndrickx, Martijn Chombaere, Danny Coulier, Clem Reynders, Dr. ir. Evelyne Delezie, Ir. Bruno Vandorpe

Administratie VVP: Jolien Lafaut
Oostendsesteenweg 217A - 8000 Brugge - Tel. 0474.619808
secretariaat@pluimvee.be - BTW BE 0406 909 555

Abonnementen: Jolien Lafaut
Steeds voor een jaargang: 95€ (België) - Buitenland: prijs op aanvraag

Advertenties: Luc Maertens - 0498 040691 -
advertenties@pluimvee.be

Verantwoordelijke uitgever: Jolien Lafaut
Oostendsesteenweg 217A - 8000 Brugge

Drukkerij: Aerts bvba - 011 271875 - drukkery.aerts@skynet.be

Website Pluimvee: www.pluimvee.be

Overname artikels: alle bijdragen en advertenties verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de inzender. Overname van artikels uit deze periodiek is enkel toegestaan mits toestemming van de redactie.

Disclaimer: Pluimvee is een uitgave van VVPzvw, opgesteld om te voorzien in de informatiebehoefte onder pluimveehouders. Wij wijzen iedere aansprakelijkheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid en actualiteit van de geboden informatie uitdrukkelijk van de hand. VVP is niet aansprakelijk voor het gebruik van de informatie in deze publicatie.

1 Standpunt	26 Klimaatregeling
3 Actualiteit	28 Juridisch
6 Tends op eiermarkt	30 Over de grens
8 Ardenne volaille	33 Antibiotica
12 Bedrijfsreportage	36 Kort Nieuws
19 Agriflanders	38 Nieuws bedrijven
22 Berichten	39 Marktcommentaar
24 Broeierij	40 Marktprijzen

Agenda

10-13 januari 2019: Agriflanders beurs te Gent

14 december 2018: Viering 25jaar Proefbedrijf Pluimvee houderij te Geel (Aanvang 16u).

Landsbond roept op tot collectieve acties om crisis in braadkippensector af te wenden

tekst en beeld : Martijn Chombaere, adviseur en Dirk Ghyselen, voorzitter sectorgroep braad

Sedert enkele weken is de braadkippenprijs in vrije val door overaanbod, een langdurige crisis dreigt. Om niet verder weg te zinken dringt een collectief gebeuren zich op willen we de crisis te lijf gaan. We stellen vast dat veel broedeieren die reeds in de broedmachines liggen tot op heden nog geen afzetkanaal gevonden hebben, wat de prijsverwachting er niet rooskleuriger op maakt.

Oproep naar de braadkippenhouders

1. **Duidelijke afspraken te maken met de veevoederleverancier of slachterij qua planning.** Niets is erger dan braadkippen die niet geplaatst zijn en als zwarte raven boven de markt blijven zweven om de winst in te pikken.
2. **Eén week op te schuiven (extra leegstand).** Dit kan op korte termijn 14 % braadkippen uit de markt halen. Deze ene extra vrije week is mogelijks het verschil tussen een behoorlijke prijs krijgen i.p.v. 6 weken gratis te werken.
3. **Een aangepaste bezettingsdichtheid toe te passen.** Door rekening te houden met de planning en eventuele veranderlijke slachtdata er voor te zorgen dat er geen probleem is met de wettelijke bezettingsdichtheden.

Oproep naar de veevoedersector en broeierijen

Als Landsbond doen we ook een war-

Met een Deinze middenprijs van € 0,75/kg, eind november, zit het prijsniveau duidelijk onder de productiekostprijs.

me oproep aan de veevoedersector, slachterijen en broeierijen om hun verantwoordelijkheid op te nemen, om **in overleg** de crisis te beheersen. Gezien de afhankelijkheid van de diverse actoren in de productiekolom kan enkel via overleg, al dan niet via bestaande organisaties, een uitweg bieden voor de huidige malaise.

Oproep naar de overheid en politieke verantwoordelijken

We stellen vast dat er via de tariefvrije lijn, de '0207 13 70' voor overig niet ontbeend vlees, **er nog steeds grote volumes filet ingevoerd worden vanuit Oekraïne.** Door deze omzeiling van de EU importregels komt er maandelijks zowat 5.000 ton filet met een stukje vleugel tariefvrij de EU binnen en dit boven het toegestane quotum van 20.000 ton/jaar.

Via een Nederlands en Slovaaks bedrijf wordt dit 'vlees met been' versneden en verder vermarkt als EU product met stempel van deze landen.

Vooraf voor wat betreft de waardevolle borstfilets is de concurrentie moordend voor de originele EU productie gezien de lagere productiekosten in Oekraïne omwille van hun lagere standaarden voor o.a. welzijn, milieu en personeel.

Vandaar de oproep naar overheid en politieke mandatarissen om dringend verdere actie te ondernemen om deze **sluiproute te sluiten.** Een strengere controle aan de EU grenzen, om de overeenstemming met de EU kwaliteitsstandaarden en correcte voorwaarden voor import af te dwingen, is dringend.

Evoluties en trends op de markt van eieren

tekst en beeld*: Luc Maertens

Op de trefdag voor pluimveehouders, georganiseerd door de Provincie West Vlaanderen op 6 november 11, schetste Peter Coucke van de Lodewijckx groep de evoluties en trends op de (wereld)markt van eieren. Als toonaangevend bedrijf in ons land, in het landschap van de eierhandel en verwerking, gaf zijn presentatie een goed inzicht in een wereld die zich voortdurend moet aanpassen aan nieuwe trends en nieuwe eisen van consument en industrie. We vatten één en ander samen aan de hand van de getoonde slides.

Het bedrijf Lodewijckx

Gestart in 1972 als familiebedrijf Lodewyckx, heeft de 2de generatie door diverse overnames het bedrijf uitgebouwd tot een groep van Belgische bedrijven. De activiteiten situeren zich zowel in de productie (400.000 legkippen), als pakstation (Euro Ei), in de verwerking van vloeibare en diepgevroren gepasteuriseerde ei-producten (Lodewyckx) evenals in de productie van ei-poeders (Pulviver).

Het pakstation is gelegen in Tessenderlo terwijl de productie van de ei-poeders in Bastogne plaats vindt.

Het pakstation Euro Ei

In 2009 nam Lodewijckx NV het in Dentergem gelegen bedrijf Euro Ei bvba over. De verhuis van het West-Vlaamse Dentergem naar een gloednieuw ei

Peter Coucke van de Lodewijckx groep (rechts) gaf een inzicht in zowel de trends voor schaaleieren, vloeibare ei-producten als ei-poeders.

pakstation in Tessenderlo werd in 2012 doorgevoerd.

Met een capaciteit van 5 à 8 miljoen eieren per week wordt een groot deel van de Belgische supermarkten beleverd maar ook een gedeelte voor export. Naast sorteren en verpakken is het vermarkten van het eigen merk-ei, Ovyta zeer belangrijk. Ovyta eieren zijn rijk aan Omega 3, selenium en vitamine E. Niet onbelangrijke afnemers, naast de Belgische retail, zijn ook Hongkong en Dubai.

Marktevoluties in schaaleieren

Op de Belgische markt worden bijna 100% Belgische eieren aangeboden van kippen gehouden in niet kooi-systemen. Eieren met een toegevoegde waarde (Ovyta) worden zowel door Colruyt als Delhaize als huismerk vermarkt. Ovyta eieren zijn zowel te vinden in Colruyt, Delhaize, Spar, OKAY en AVEVE.

Vrije uitloop eieren staan onder druk omwille van problematiek van lange

ophokplicht bij vogelgriep uitbraken. De markt voor bio-eieren is licht groeiend maar toch nog een niche. Bij de scharrel is er recent de tendens dat **grondhuisvesting en/of wintertuin meer gegeerd is**. Dit is één van de redenen, volgens dhr. Coucke, waarom recent het prijsverschil tussen kooi en volièrre scharreleieren sterk teruggelopen is.

Voor de **binnenlandse markt** moet men ook rekening houden met de toenemende concurrentie onder de supermarkten die de marges onder druk zetten. De **exportmarkt** van eieren is daarentegen zeer sterk afhankelijk van de ei prijzen in andere delen van de wereld (Oekraïne, VS, Brazilië) maar ook van de grondstoffenprijzen, de wereldeconomie en handelsverdragen of -oorlogen. De hieruit voortvloeiende volatiliteit heeft volgens dhr. Coucke een grote impact op de prijszetting.

Maar al bij al gaf de spreker toch een positieve boodschap mee. Eieren en ei-productie scoren goed voor de carbon

footprint. Ze zitten onder de plantaardige producten maar gunstiger dan de vleesproducten. Ook nutritioneel en wat de prijs betreft zijn eieren de beste dierlijke eiwitbron. Dit alles maakt dat eieren in het recent ingevoerde nutri-score systeem ingedeeld zijn in het groene B segment of de tweede beste categorie die aan een voedingsmiddel toegekend wordt.

Vloeibare en diepvries gepasteuriseerde ei producten

Deze worden onder de merknaam Cocovite vermarkt. Zowat de helft van de jaarlijkse 35.000 ton gaat richting de voedingsindustrie en de andere helft naar de food service. De export ervan ligt in de grootteorde van 50%.

Voor de food service zijn er diverse handige verpakkingen met eigeel, eiwit of volledig ei maar ook reeds een pannenkoeken of een roerei mengsel. Verder nog mixen van schaaleieren of van gekookte en gepelde eieren. Omwille van de "convenience" en veiligheid worden deze producten in toenemende mate gebruikt in restaurants en grootkeukens. Voor de voedingsindustrie daarentegen wordt er afgeleverd in 10l emmers, in bag in boxzakken, in containers tot met tankwagens van 25 ton.

Trends in de vloeibare producten

Een duidelijke trend is dat meer en meer supermarkten vragen om scharrelei-producten in de receptuur te gebruiken. Verder is er duidelijk een toenemende 'nationalistische reflex' waar te nemen in markt. Frankrijk maar ook het Verenigd Koninkrijk nemen hier het voortouw. Vandaar de roep om meer 'Belgisch' ei of producten van eigen producenten te gebruiken in o.a. de mayonaise. Eigen productie wordt aanzien als beter of gekoppeld aan veiligheid.

Maar ook naargelang het land is er een duidelijk verschil of evolutie in de gewenste ei producten wat een voortdurende aanpassing van de inputstroom vraagt in deze complexe markt. Zo zijn er landen waar 'alternatieve' huisvesting zowat de regel is (Denemarken, Oostenrijk, Nederland) maar in Zuiderse landen (bv. Spanje) of ex-Oostblok (vb. Polen) wordt nog zowat 90% van de kippen in kooi gehouden.

Verder worden de **eisen** van de **aankopers** niet alleen complexer maar ook specifiek. Zoals scharrelei producten van grondhuisvesting en niet van voliëre, van niet snavelbehandelde kippen of van kippen gevoerd met non-GMO voeder. Een groot probleem is dat er wel een goede vraag is naar "alternatief" eigeel is

maar dat de verwaarding van het surplus eiwit van deze eieren zeer moeilijk is.

Ook een niet onbelangrijke evolutie is dat de voedingsindustrie meer en meer aan de slag gaat met **ei-vrije recepturen of ei-vertalers** om o.a. grote prijsfluctuaties te kunnen opvangen. Maar ook bij crisissen (vogelgriep, fipronil, ...) of omwille van dierenwelzijnsargumenten is dit een geduchte concurrent.

Eipoeders

De productie van eipoeders is bij Lode-wyckx opgestart in 2010 na de overname van Belovo. De productie (1.500 ton/j) van deze gesproeidroogde eipoeders is voornamelijk (95%) voor de **export** bestemd.

Eipoeders hebben diverse voordelen zoals hun lange houdbaarheid bij kamertemperatuur (> 1jaar) waardoor ze minder onderhevig zijn aan prijsfluctuaties. Maar ook hun beperkter volume (transportvoordeel) en de hoge microbiële veiligheid zijn bijkomende troeven.

Maar in de (wereld)markt van eipoeders speelt prijs een grote rol en gezien kooihuisvesting nog de regel is (>90%) heeft de EU hier een duidelijke handicap. Anderzijds heeft de EU **troeven** zoals de goede naam qua kwaliteit, veiligheid en

Vloeibare ei producten of panklare mengsels, zoals een pannenkoekmix, worden omwille van veiligheid en convenience in toenemende mate gebruikt in de food service en aangeboden in handige verpakkingen.

"De eisen van de retail, wat het huisvestingssysteem betreft, worden steeds strenger en focussen op bv. grondhuisvesting, onbehandelde snavels of van eigen bodem".

politieke stabiliteit. Specifiek voor België haalde dhr. Coucke de goede wereldwijde reputatie aan van het FAVV mede door hun actieve exportcel.

Wel is er ook in de markt van eipoeders een toenemende trend waar te nemen van 'protectionisme' veelal onder het mom van veterinaire veiligheid. Als voorbeelden werden de VS, China, Maleisië, Oekraïne en Vietnam geciteerd.

In Europa is er eveneens een trend waar te nemen van vegetarisch naar **veganistisch** waarbij eiwit als texturaanbrenger vervangen wordt door plantaardige producten. Gelukkig is eiwitpoeder qua functionele eigenschappen zeer moeilijk vervangbaar in vele producten zoals surimi of meringue.

"Voor de (wereld) markt van de vloeibare producten en eipoeders moeten we inzetten op kwaliteit en veiligheid om te kunnen concurreren met de lagere productiekosten in andere delen van de wereld".

Toekomst voor witte eieren?

Op deze vraag was dhr. Coucke formeel, voor witte schaaieieren is er nauwelijks

een markt in ons land en hij ziet dit zeker niet onmiddellijk veranderen. Voor de

productie van eiprodukten zijn witte dan wel weer de beste keuze.

Broeierij | Couvoir

DAVID

Bezoek ons op Agriflanders te Gent

Welkom op onze stand
10, 11, 12 en 13 januari 2019
telkens van 10u tot 18u.

HAL 1
Stand 1593

Meer info
www.broeierijdavid.be
f BroeierijDavidNV

www.bigdutchman.de

ALLES IN ÉÉN HAND

Voor de moderne vleeskuikenhouderij.

Wij bieden u een productassortiment, dat geen wensen open laat: voer, water, klimaat, luchtreiniging en nog veel meer. Overtuigt u zich zelf – we doen u graag een voorstel.

- | voerverzorging van silo tot voerpan
- | innovatieve warmtewisselaar
- | watervoorziening van watervat tot drinknippel
- | veelzijdige verwarmings- en koelsystemen
- | klimaattechniek van luchtventiel tot klimaatcomputer
- | begeleiding van de planning tot de inbedrijfname
- | electra van meter- en schakelkast tot sensor en ventilator
- | competente service uit één hand en in de buurt
- | innovatieve luchtreinigingssystemen

FAGROTEC b.v.b.a., Tel. +32 (0) 51 69 79 19, info@fagrotec.be, www.fagrotec.be

THORÉ

INSTALLATIES & CONSTRUCTIES
MIDDENSPIANNINGSCABINES

Verbruikt uw bedrijf meer dan 80.000 kWh elektriciteit per jaar?

Wanneer u een eigen cabine plaatst geniet u van lagere distributiekosten door de netbeheerder (tot 50% goedkoper). Dit voordeel zorgt dat u de cabine al in 5 jaar kan terugverdienen afhankelijk van uw jaarlijks verbruik.

Heeft u soms stroom tekort?

Met een eigen cabine is een veel groter aansluitvermogen mogelijk dan wanneer u laagspanningsklant bent. Dit zorgt voor een hogere bedrijfszekerheid op piekmomenten.

Vragen of interesse? Contacteer ons vrijblijvend!

Tel. 0476 992 792

www.ictshore.be

info@ictshore.be

**Vangploegen nodig voor het verladen van bedrijfspluimvee?
International Poultry Services regelt het voor u!**

IPS INTERNATIONAL
POULTRY
SERVICES

Werkgebied: Nederland | België | NRW

www.ipsbv.com

Amentstraat 17A
6039 RA Stramproy (NL)
+31(0)495-563 599
sales@ipsbv.com

Het verhaal van 'Ardenne volaille': van keukenslachter tot Waalse conceptkoning van kipproducten

tekst: Luc Maertens
beeld: Michel Jacquet

Eind september, bij de ingebruikname van 4 nieuwe vleeskippenstallen, organiseerde het 'Ardenne volaille' van Francis Wenkin te Bertrix een opendeur moment. Wat goed 20 jaar geleden begon met wat artisanal slachten in een garage, is vandaag uitgegroeid tot een bedrijf met 130 werknemers. Er wordt niet enkel geslacht maar ook vele kipproducten worden er bereid, de distributie verzorgd en zelfs een gedeelte van de vleeskippen wordt in eigen beheer gekweekt. Bijzonder is dat er vanaf het begin met een 'kwaliteitskip' gewerkt werd die zich duidelijk onderscheidt van de gangbare vleeskippen. Of een conceptkip avant la lettre.

Historiek van het bedrijf

Begin de jaren 90, zocht Francis Wenkin een aanvullend inkomen en begon met wat kippen te kweken. De rechtstreekse verkoop aan particulieren liep vlot en snel zag hij de noodzaak in om een eigen, zij het rudimentaire, slachtruimte in te richten. Eerst in een garage aan zijn huis maar kort nadien in 1995 werd een bijgebouw geïnstalleerd met beneden een slachterijtje (8 x 8 m) en boven het bureel.

De burgemeester van Bertrix opende plechtig de nieuwe stallen gelegen nabij de bedrijfszetel. Links Francis Wenkin.

Zijn nicheproductie trok in 2001 de aandacht van de Colruytgroep die op zoek waren naar een partner die op regelmatige basis een kwaliteitskip kon aanleveren. Gestart met een 400-500 kippen per week groeide het volume stelselmatig en zelfs na verschillende uitbreidingen was het oorspronkelijke gebouw en ook de plaats (Assenois) niet langer houdbaar.

In Bertrix werd daarom geïnvesteerd in een nieuw bedrijfsgebouw (5.000m²), een slachtlijn met koeling met capaciteit voor 2.500 kippen/uur en ruimtes voor verwerking en bereiding. Bij het opstarten in 2010 werden 8.000 kippen geslacht/week. Maar vrij snel namen de volumes sterk toe en deze waren einde 2006 reeds opgelopen tot 33.000 op weekbasis.

De stelselmatige toename kreeg nog een boost met de overname van 'Poulet de Bastogne' in 2017. Momenteel worden er reeds meer dan 50.000 kippen geslacht en verwerkt. Ook de distributie wordt voor 95% in eigen beheer uitgevoerd. Voor de ganse opgebouwde keten heeft 'Volaille Ardenne' momenteel een 130 werknemers in dienst.

De conceptkippen

Ardenne volaille werkt uitsluitend met een 30tal Waalse kwekers die gezamenlijk een 440.000 kuikenplaatsen tellen. Het lastenboek is erop gericht om een kwaliteitskip te produceren die zich duidelijk wil onderscheiden. Vooreerst is er de keuze voor een trager groeiende kip (Hubbard JA 757). De slachtleeftijd

is duidelijk later dan bij gangbare vleeskippen, namelijk op 56 dagen. De stallen moeten voorzien zijn van natuurlijke ventilatie, daglicht en er moet buitenloop ter beschikking zijn. Ook wat het voeder betreft zijn er strenge voorschriften; uitsluitend vegetarisch en geleverd door de Molens Val Dieu. Tot 30 dagen krijgen alle kuikens hetzelfde voeder. Vanaf dan wordt door sturing met een verschillend voeder twee gamma's kippen gekweekt.

Eenzijds de 'Poulet Tradition' die een voeder krijgen op basis van tarwe, soja en wat lijnzaadolie en een wit vel hebben. Anderzijds produceert men een 'Poulet mais' met gele huid. Deze wordt verkregen door een groot aandeel (minstens 50%) mais in het voeder te voorzien.

Er wordt gewerkt met gesexete kuikens. De haantjes worden ingezet voor de

productie van de 'Poulet Tradition' terwijl de hennetjes gebruikt worden voor de maiskippen. Deze laatste mogen iets lichter zijn; namelijk 1,2 -1,4 kg geslacht en daarom worden hier hoofdzakelijk de vrouwelijke kuikens voor opgezet.

Daarnaast wordt door Ardenne Volaille eveneens een groot gedeelte van de bio-kippen van de 'Coq des Près keten' geslacht en verwerkt.

De stallen hebben grote doorzichtige luiken voor natuurlijke lichtinval. Tussen de stallen is de uitloop waar fruitboompjes in aangeplant zijn.

De talrijke bezoekers konden er kennismaken met de stallen, voorzien van daglicht, natuurlijke ventilatie en vrije uitloop.

Groot gamma kipproducten

Ardenne volaille heeft sterk ingezet en geïnvesteerd in de verwerking en bereiding van kipproducten. De vermarkting van volledige en versneden kippen is teruggelopen tot 30%. Maar een groot gamma van vleeswaren (vers of bereid) op basis van hun kwaliteitskip is in de plaats gekomen en wordt regelmatig aangepast en uitgebreid aan de wijzigende wensen van de consument. Zo treft men er burgers, chipolata's, brochettes, diverse charcuterie en bereide schotels aan in het assortiment.

De kippenburger is een paradepaardje voor Ardenne volaille. Er worden diverse versies van bereid en het weekvolume overschrijdt de 4 ton per week.

De verkoop vindt onder een reeks merknamen plaats zoals Poulet de Val Dieu, Crêtes d'Ardenne, Poulet de Bastogne ... maar ook onder verschillende merknamen van hun verdelers.

De nieuwe stallen: een terugkeer naar de bron

De investering in 4 nieuwe stallen in de omgeving van de bedrijfszetel te Bertrix moet, volgens Francis Wenkin, gezien worden als een terugkeer naar de roots van hun activiteiten. Hij is namelijk gestart als kweker en met de nieuwe stallen wil hij de technieken, om een kwaliteitskip te produceren, sterk in de verf zetten: natuurlijke ventilatie, daglicht, vrije uitloop, ... Hiermede beoogt hij 'het visitekaartje van Ardenne volaille' aan te bieden aan de consumenten, maar eveneens is het de bedoeling dat de stal-

len een voorbeeldfunctie vervullen voor de toeleverende kwekers.

De 4 stallen van ieder 1.000m² staan naast elkaar maar met tussenruimtes van 25m die dienst doen als uitloop voor de kippen. In de uitlopen zijn fruitboompjes aangeplant die voor de nodige schaduw gaan moeten zorgen. Omdat men met een lage bezetting (13,5/m²) werkt voor hun productiewijze, is de totale capaciteit van de nieuwe site berekend op 54.000 kippen.

Uitrusting stallen

Eénvoud, functioneel maar toch duurzaam is het motto van Ardenne volaille wat betreft de huisvesting. Grote doorzichtige zijluiken aan beide zijden van de stallen zorgen voor de natuurlijke ventilatie en daglicht. De regeling voor het openen of sluiten van deze luiken gebeurt computergestuurd en is afhankelijk van de leeftijd van de kippen en de klimatologische omstandigheden.

De verwarming voor de jonge kuikens gebeurt op 2 niveaus. Enerzijds is er een buissysteem waarin de opgewarmde buitenlucht door een ventilator in de stal geblazen wordt. Doordat de gasbranders buiten de stal geplaatst zijn komen de verbrandingsgassen niet in de stal en is ook het gevaar op brand vermeden. Verder is een warmtewisselaar systeem geïnstalleerd die vooral de eerste 3 weken de warmteverliezen beperkt. De aangezogen buitenlucht gaat door een soort honinggratensysteem waar de uitwisseling met de warme stallucht plaatsvindt. Hierdoor kan tot 30% van het gasverbruik gereduceerd worden.

Geen elektrische aansluiting !

Omdat men duurzaam wil werken, maar toch ook om de niet verwaarloosbare kosten voor de aansluiting te vermijden, zijn de stallen niet aangesloten op het elektriciteitsnet. Door de installatie van zonnepanelen op de daken en opslag in batterijen kunnen de stallen volledig autonoom werken. Wel kan niet alle geproduceerde elektriciteit nu goed benut

Een groot assortiment van verse en bereide kipproducten wordt in eigen beheer door Ardenne volaille gemaakt.

Voor de 'conceptkip' van Ardenne volaille wordt de Hubbard JA 757 genetica gebruikt en de slachtleeftijd is op 56 dagen.

worden en er wordt onderzocht hoe men dit in de toekomst kan optimaliseren.

den ingepland per jaar.

Bemerk verder dat de 4 stallen in 2 keer met kuikens opgezet worden, met een week interval. Ook het wegladen van de 2 laatste stallen heeft een week na de vorige plaats. Volledige leegstand (All-in all out) zal doorgevoerd worden waarbij men mikt op een week voor reinigen en ontsmetten na het laatste wegladen. Reken daarbij dat de kuikens 56 dagen aangehouden worden of er zijn 5,2 ron-

Toekomst

'Ardenne volaille' wil in de toekomst verder opschalen. Voor 2019 is de ambitie om het cijfer van 75.000 kippen/week te halen. Er zijn investeringen gepland in bijkomende infrastructuur voor bereidingen maar ook voor de afhandeling van de leveringen. Ook wil men het marktaandeel in de horeca, grootkeukens en beenhouwerijen verder opschroeven.

Makkelijke rondes en een beter rendement. Ook in de winter.

Dat garanderen wij

Ook in de winter probleemloze rondes en topresultaten? Dat kan. We bewijzen het in de praktijk. Een goede darmgezondheid, droge stallen en uniforme koppels als basis voor een beter rendement. Dat durven we zelfs te garanderen. Meer weten? Vraag het onze pluimveespecialisten Simon Delmeiren of Ab van der Leest. Zij kunnen u ook informeren over onze aantrekkelijke afzetmogelijkheden voor uw braadkuikens.

Bel ons voor een afspraak

Simon Delmeiren
0495 455 191

Ab van der Leest
+31 6 13 930 736

Laatste Vlaamse producent van foie gras moet in 2023 deuren sluiten

Filip Callemeyn: "Dit is pijnlijk; 30 jaar kennis gaat verloren!"

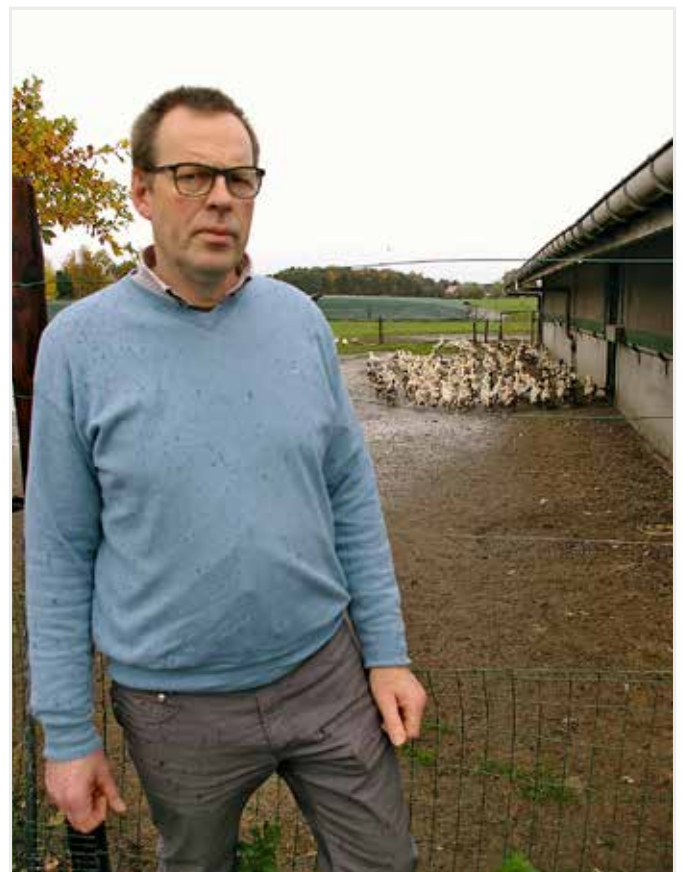
tekst en beeld : Clem Reynders

In juli 2018 nam Vlaams Minister voor dierenwelzijn, Ben Weyts (NV-A), de beslissing om tegen eind 2023 de productie van pelsdieren en foie gras (eenden en ganzen) aan banden te leggen. Concreet betekent dit dat 17 kwekerijen van pelsdieren over enkele jaren hun deuren moeten sluiten. Voor de productie van foie gras gaat het slechts om één bedrijf in Bekegem. Bedrijfsleider Filip Callemeyn produceert al dertig jaar Bekegemse foie gras; een gewaardeerd culinair streekproduct dat op de kaart van gerenommeerde restaurants prijkt. De maatregel betekent de doodsteek voor zijn bedrijf, het einde van een levenswerk. Hoe kijkt Filip, die overigens lid is van onze organisatie, tegen deze ingrijpende maatregel aan? "Pluimvee" trok op een druilerige herfstdag naar Bekegem en maakte kennis met een gedreven bedrijfsleider die zeker niet verbitterd is.

Van konijnen naar foie gras

Maar laten we eerst terugkeren in de tijd. Filip groeide op een gemengd landbouwbedrijf op; varkens en melkvee. "Ik droomde er van," vertelt Filip, "om als jonge ondernemer iets met konijnen te doen. En waar kon ik meer stielkennis opdoen dan in Frankrijk? Ik verzeilde in het departement van de Drôme waar ik stage liep op een konijnenbedrijf. In die streek maakte ik tijdens die stage kennis met de productie van foie gras. Ik werd gefascineerd door deze tak van de pluimveehouderij.

Bij mijn terugkeer stond mijn besluit vast; ik wilde als 19-jarige starten met het opzetten van een eendenkwekerij. Ik had niets te verliezen. Ik woonde nog bij mijn ouders en ik mocht een jaar proberen mijn droom te realiseren. Ik bezat op dat ogenblik weinig kennis van de pluimveehouderij maar ik had wel een jaar gewerkt bij de broeierij Ghekiere. Maar in feite startte ik van nul; dus zonder kennis."

Filip Callemeyn: "Ik zag de bui al hangen want ik kende de uitslag van de adviescommissie. 30 jaar ervaring en knowhow gaan verloren. Dat is pijnlijk."

Filip importeerde ééndagskuikens uit Frankrijk en begon op bescheiden schaal aan zijn project. "De absolute piekperiode voor de productie van foie gras," vervolgt Filip, "is de eindejaarsperiode. Maar ik zag mijn stallen niet graag leegstaan en wilde me het jaarrond toeleggen op de productie van foie gras. Intussen vond ik in Bekegem een vrijgekomen hoefvetje, waar ik mijn bedrijf verder kon uitbouwen."

Niet enkel foie gras

Net zoals in de klassieke pluimveehouderij heb je ook in de eenden- en ganzenkweek verschillende lijnen. "Sommige rassen focussen voor bijna 100% op de productie van de lever. Andere geven dan weer voorkeur aan de vleesproductie.

Persoonlijk kies ik voor een combinatie van de twee. In onze aanpak blijft de productie van vlees belangrijk omdat we aan het einde van de rit een groot gevarieerd gamma producten willen afleveren."

Het bedrijf van Filip is vandaag professioneel uitgebouwd en is uitgerust met een eigen slachterij en hoefwinkel. Iedere maandag worden 600 eenden geslacht. Op dinsdag wordt het vlees verwerkt tot diverse producten van foie gras tot (gerookte) eendenborst, rillette, terrines...

De ééndagskuikens worden in een goed verwarmde stal opgevangen. Afhankelijk van de weersomstandigheden lopen ze na enkele weken al buiten. Wanneer het verenkleed voldoende ontwikkeld is verblijven de dieren, gedurende 12 tot 13 weken, de ganse dag buiten. De laatste 12 dagen ondergaan ze dan een maïskuur – in het vakjargon de vandaag gecontesteerde "gavage" – om vervolgens geslacht te worden.

"De productie van foie gras," zegt Filip, "is in Europa voor een deel in handen van industriële bedrijven die focussen op productie en lange bewaarduur van het product. Bij ons ligt de klemtoon op de smaak. Wij staan voor een product dat dicht bij de klant staat en dat beantwoordt aan de hoge culinaire verwachtingen. Ons product is beperkt houdbaar. Toen ik dertig jaar geleden met foie gras begon was dat in Vlaanderen een vrijwel onbekend product. Zeker in landelijke middens. Culinair genieten en op restaurant gaan zat niet in onze cultuur. De culinaire smaak is geëvolueerd. Ook door het jaar worden foie gras en afgeleide eendenproducten gegeten. We zijn op het vlak van de culinaire beleving sterk geëvolueerd."

Alles in eigen hand

Waar de klassieke pluimveehouder doorgaans maar een schakel is in een heel productieproces controleert Filip het hele proces van A tot Z. "Ik start als opfokker. Daarna komt het afmesten van de dieren gevolgd door het slachten in de eigen slachterij. Versnijding, verwerking en tenslotte de commercialisatie en afzet gebeuren allemaal in eigen beheer. In die zin zijn we ook als bedrijf uniek. Ik ben geen onderdeel van een keten."

Voor de afzet is er de hoefwinkel die 6 dagen op 7 open is. Het bedrijf ligt niet onmiddellijk langs een grote passageweg. Het ligt langs een ietwat afgelegen landelijk wegje waar enkel verdwaalde fietsers en wandelaars passeren. Wel is de weg naar de Bekegemse foie gras in het dorp duidelijk bewegwijzerd.

"Ons winkelcliënteel is heel divers," zegt Filip. "Mensen uit de buurt maar ook toeristen die een dagje kust combineren met een bezoek. Niet zelden mensen uit de Kempen, uit Limburg of zelfs Nederland. Dat doet altijd plezier. Voor de afzet reken ik verder op de horecabedrijven. We leveren in een straal van 50 tot 60 km. We zitten voor die horeca hier wel in een inte-

Langs de straat trekt dit veelkleurige bord de aandacht.

Een kijkje in de stallen.

ressante regio; de kuststreek en het Brugse ommeland. Aan restaurants die iets exclusiefs willen serveren geen gebrek. En verder is er de groothandel en de gespecialiseerde verkooppunten, de vroegere poeliers, van wild en gevogelte. Omdat de meeste klanten juist in time bestellen is het iedere week altijd wat afwachten wie onze productie afneemt. Het is niet altijd gemakkelijk. Transport speelt een rol. Zeker als je bedenkt dat je met 1 kg foie gras 20 consumenten tevreden stelt."

Het dagelijks werk op het bedrijf wordt door twee personen gedaan. Op maandag, dag van het slachten, wordt er beroep gedaan op een vijftal extra krachten; aantal dat op dinsdag

"Ik ben geen onderdeel van een keten; alles, van A tot Z, gebeurt op dit bedrijf: opfok, afmesten, versnijden en verwerken en de afzet."

tot 10 kan oplopen. Op jaarbasis worden plus minus 25000 eenden verwerkt.

Einddatum: 30 november 2023

Op 22 juli 2018 nam de Vlaamse Regering, via minister Ben Weyts, een ingrijpende beslissing met betrekking tot het kweken van pelsdieren en het produceren van foie gras. "Ik zag de bui al een tijd hangen," zegt Filip. "De beslissing kwam niet echt als een verrassing over. De controverse over de "gavage" (de gedwongen voeding) was al een tijd aan de gang. Je kunt niet tegen de stroom oproeien. De leg- en vleeskippenhouders hebben dat ook meegemaakt. Verbod op batterijen, nieuwe normen voor bezetting. We leven bovendien in een tijd waarin dieren vermenschlijkt worden.

Wij dichten dieren gevoelens toe die enkel bij mensen bestaan. Eenden en ganzen hebben namelijk geen strottenhoofd. De gavage duurt 12 dagen en verloopt bij ons op een rustige manier. Wij stimuleren de natuurlijke aanleg van de vogel om via de lever een buffer te vormen voor de winter. In de natuur gebeurt hetzelfde maar tijdens de productie van foie gras wordt die natuurlijke aanleg bevordert."

Op 30 november 2023 gaat het verbod in

"Heb je al eens stilgestaan bij die datum? Verjaart er dan iemand? Het is toch vreemd dat het verbod op zo'n eigenaardige datum ingaat."

Automatisch stelt zich de vraag: wat nu?

"Misschien toch eerst even schetsen hoe dat besluit tot stand is gekomen. De minister van dierenwelzijn heeft de adviezen gevolgd die geformuleerd werden door verschillende partijen. Er is de ethische commissie die 5 personen telt en die het "geweten" van Vlaanderen zijn. Verder is er de adviescommissie waarin alle betrokkenen zitten; de raad voor dierenwelzijn maar ook vertegenwoordigers van enkele

Wanneer de eenden een goed verenkleed hebben ontwikkeld vertoeven ze 12 tot 13 weken in open lucht.

"Ik kan de minister in zijn besluit wel volgen. Als minister voor dierenwelzijn kan hij de adviezen moeilijk naast zich neerleggen. Maar het advies is bijzonder mager ingekleed."

landbouworganisaties zoals ABS en Boerenbond. Maar die vormen een absolute minderheid en moeten het opnemen tegen 5 vertegenwoordigers van dierenpensies, mensen van steden en gemeenten (overwegend ex-Agalev), Gaia... In die groep van 19 mensen zitten er 14 die geen binding met landbouw hebben. Ik kende het advies en wist dus wat me boven het hoofd hing."

Is er juridisch nog iets mogelijk?

"In het besluit is voorzien dat we economisch vergoed zullen worden. De modaliteiten kennen we niet maar precies door die bepaling kunnen we juridisch niets ondernemen. Vergelijk het met de afhandeling van een kleine aanrijding tussen twee auto's waarbij degene die in fout is de andere, na overleg, vergoedt. Achteraf kun je dan ook geen verhaal meer gaan halen bij degene die het ongeval veroorzaakte."

Het is dus over en uit?

"Ons bedrijf stopt. Dat is duidelijk maar ook jammer en pijnlijk. Er mag dan eventueel een vergoeding komen, de 30 jaar die ik in deze onderneming heb gestoken, de vakkennis, zijn weg. En ik kan het bedrijf niet overgeven aan een opvolger. Maar we gaan onze plan trekken. We geraken er wel door. Er is tenslotte niemand gestorven maar het komt uiteraard wel hard aan. Het bedrijf verplaatsen naar Wallonië? Daar denk ik niet aan. Ook in Wallonië dreigt een verbod. Het is voorlopig ingetrokken maar het zou me niet verwonderen moest over 5 jaar ook in Wallonië het doek vallen over de productie van foie gras."

In het slachthuis worden wekelijks 600 vogels geslacht en vervolgens verwerkt.

Dieren worden vermenselijkt

In de loop van mijn journalistieke carrière heb ik zowel in Frankrijk als in België diverse kwekerijen van foie gras bezocht. Ik herinner me vele jaren geleden dat ik een reportage maakte bij een van de grootste Waalse producenten; het bedrijf Upignac gelegen in Upigny.

Bij aankomst werd ik zeer argwanend bekeken en het gesprek verliep aanvankelijk moeilijk. Op zeker ogenblik vroeg de bedrijfsleider me of ik banden had met dierenrechtenorganisaties. Na mijn ontkennning ging hij toch even de buurt verkennen om te zien of er nergens geen activisten verscholen waren. De man excuseerde zich achteraf maar hij had in het recente verleden al wat aanvaringen gehad met "dierenvrienden".

De reportage verliep verder gemoedelijk en ik mocht de "gavage" bijwonen. Die verliep niet zoals dat vaak getoond wordt op extreme filmpjes die door opposanten verspreid worden. Hier was geen sprake van dierenleed. Neen, iemand nam gewoon plaats op een melkstoeltje. De ganzen stelden zich met wijd opengesperde bek keurig in een rij op om in ganzenpas een voor een hun portie "gedwongen" voedsel in ontvangst te nemen.

Dieren worden vandaag, zoals Filip het in dit interview stelt, vermenselijkt. Men dicht dieren dezelfde gevoelens en emoties toe als mensen. Wij leven in een maatschappij die lievelingsdieren in een kinderwagen op de promenade van Knokke showen terwijl enkele duizenden kilometers verder vluchtelingen op zee aan hun lot worden overgelaten.

De hoevewinkel is zes dagen op zeven open.

In de winkeltoeg een brede variatie aan eendenproducten. Foie gras is niet de enige troef.

De dieren laten afmesten in Frankrijk zou ook kunnen maar daar begin ik niet aan. Met ons stopt het Vlaams verhaal van de foie gras. We hebben ooit drie bedrijven gehad in West-Vlaanderen maar die collega's zijn ook gestopt. Wat me wel wat stoort is dat er binnen de landbouw niemand openlijk voor onze belangen opkomt. Ik had contact met een grote landbouworganisatie. Ik kreeg een telefonische reactie met de melding dat men zijn kruid bewaarde voor zwaargewichtigere dossiers!

Jullie kunnen nog 5 jaar verder. Heeft het feit dat de sluitingsdatum bekend is al negatieve gevolgen voor het bedrijf?

"Jij kwam samen met een klant binnen. Zijn openingsvraag was duidelijk: is de zaak nog open? Die vraag krijgen we ook van onze afnemers, de horecasector, de handel. Ook ons personeel maakt zich zorgen. Moeten ze naar een andere job zoeken? Binnen het bedrijf zitten we ook met vragen. Het onderhoud van de accommodatie en de installaties kunnen we niet links laten liggen maar door het nakend einde stel je je natuurlijk de vraag of het allemaal zinvol is. Maar we gaan zeker niet vervroegd stoppen."

"Het is een pijnlijke zaak," zegt Filip tot besluit maar ik ben niet verbitterd. Ik kan de minister ook in zijn besluit volgen. Hij is tenslotte minister van dierenwelzijn en kan moeilijk de adviezen naast zich neerleggen. Maar hoe die adviezen ontstaan heb ik al eerder uitgelegd. Ze zijn ook mager ingekleed. In verband met dierenleed heeft men het over de "kans op" en "misschien". Met andere woorden: duidelijk is het niet."

Bedrijfsbezoek

De Bekegemse foie gras-hoeve staat ook open voor groepsbezoek. Op aanvraag verzorgt Filip een boeiende rondleiding die begint in een speciaal daarvoor ingerichte en verwarmde ruimte. Het bezoek begint met een korte bedrijfsfilm die gevolgd wordt door een rondleiding en afsluitende consumptie. Diezelfde ruimte wordt ook regelmatig door Filip (culinaire) gebruikt om evenementen te organiseren. Meer info via Filip Callemeyn: Filip.callemeyn@gmail.com of tel. 050.813156

Gespecialiseerd laboratorium voor:
dierproductie | voeding | farmaceutica

Uw partner voor
 snelle en zorgeloze
 analyse!

Telefoon: +32 (0)14 44 34 74
 Fax: +32 (0)14 61 99 00
 E-mail: info@lavetan.be
 Website: www.lavetan.be

TULDERHOF
 ventilation

**SPECIALIST IN VENTILATIE EN
 NATUURLIJK DAGLICHT VOOR PLUIMVEE**

- > Goed geïsoleerde inlaatventielen
- > Natuurlijk daglicht en uitloop
- > Ventilatoren en geïsoleerde deuren
- > Stofreductie
- > Warmtewisselaars

**VLIF STEUN BESCHIKBAAR VOOR
 DAGLICHT 30% EN UITLOOP 15%**

BEL VOOR ADVIES EN AFSpraak +32 (0)14 65 86 91

WWW.TULDERHOF.COM

Turfstrooisel als bodembedekking voor pluimvee

- Voor een beter stalcomfort, hygiëne en dierwelzijn
- Minder voetzollaesies
- Uitermate veilig door een lage PH
- Biologische afbreekbaar
- Constante kwaliteit
- Scherpe prijs

VERVOER HერიGERS

Herrijgers/Hervado BVBA
 Tel 03/667.49.40
 GSM 0478/38.83.84
 www.Herrijgers-BVBA.be

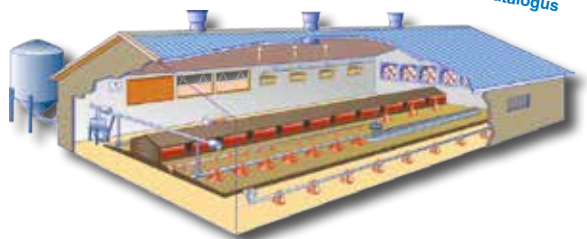

www.agromax.nl

**Stalinrichting nodig:
 bespaar geld, bestel
 bij Agromax!**

bestel onze
 gratis catalogus

Sleepketting-, panvoer- en hanenvoersystemen

Drinksysteem ventilatie koeling nestmatten

AgroMax
 poultry equipment

Wijchen, Nederland
 Tel.: +31 (0)24 6487227
 E-mail: info@agromax.nl

Vacature:

Account manager met passie voor de landbouw

Belgabroed nv, gevestigd te Merksplas, is een gefuseerd familiebedrijf van de families Destrooper en Moonen met een capaciteit van 75 miljoen vleeskuikens per jaar. We zijn gespecialiseerd in het leveren van ééndagskuikens aan pluimveehouders in België, Nederland, Duitsland en Noord-Frankrijk. Het bedrijf bestaat ondertussen meer dan 65 jaar en blijft verder groeien.

Samen met 4 andere partners hebben wij als broeierijgroep een pioniersrol verworven in de sector. Onze lokale familiale aanpak vertaalt zich in een betrokken houding naar onze klanten toe. Om de verdere groei van onze dynamische onderneming te garanderen, zoeken wij een **account manager**.

Jobinhoud

Je bent verantwoordelijk voor de verkoopdoelstellingen en de adviesverlening aan onze klanten, de pluimveehouders.

- Je werkt in een team van 4 account managers met elk een eigen deelgebied.
- Je bent verantwoordelijk voor de verkoop van eendagskuikens binnen België.
- Na een inwerkperiode bouw je zelfstandig aan een relatienetwerk met zowel bestaande als nieuwe klanten.
- Je geeft kwalitatief advies en ondersteuning.
- Je werkt actief samen met je collega's.
- Je rapporteert aan de verantwoordelijke voor verkoop.

Jouw profiel

We verwachten dat je:

- Energie haalt uit het boeken van commerciële successen.
- Een passie hebt voor de landbouw in het algemeen, of voor pluimvee in het bijzonder
- Een bachelor of master denkniveau hebt.
- Een eerste relevante werkervaring hebt opgedaan in een commerciële rol.
- Perfect Nederlandstalig bent, met kennis van het Frans.
- Initiatief neemt, autonoom en georganiseerd kunt werken.
- Uitstekende sociale en communicatieve vaardigheden hebt.

Ons aanbod

Werken bij Belgabroed betekent vertrouwen krijgen en verantwoordelijkheid nemen. We bieden je een voltijdse functie binnen een groeiend familiaal bedrijf met een ongedwongen en informele werksfeer. We bieden je een competitief loonpakket inclusief een bedrijfswagen.

Heb je interesse? Stuur dan je CV per mail naar k.vanweereld@belgabroed.be.

Zo Veel Redenen

Cobb500™

**Simpelweg het
beste vleeskuiken
in de wereld**

COBB-VANTRESS.COM

**ONE FAMILY.
ONE PURPOSE.**

Agriflanders terug 'de beurs' voor de Vlaamse dierlijke sector

Begin volgend jaar (10-13 januari) wordt Flanders Expo te Gent terug volledig ingenomen door de landbouwsector. Ook op de volgeboekte 11de editie staat de veehouderij centraal. De organisatoren hebben gekozen om te behouden wat goed is en te vernieuwen waar noodzakelijk. Zo konden bijvoorbeeld de trouwe standhouders hun vertrouwde plaats behouden. Dit vergemakkelijkt voor de bezoekers het vinden van de weg naar de diverse hallen of vertrouwde exposanten en diensten.

Standhouders en halinvulling

Het kruim van de firma's die toeleveren aan de **pluimveesector** is aanwezig. Van de bijna 350 standhouders zijn er minstens 30% uitsluitend of in grote mate pluimvee gerelateerd. In bijgevoegde lijst zijn deze standhouders opgedeeld in diverse grote rubrieken. Voor onze sector is de **grote centrale hal 1** de 'place to be' met de veevoederstanden, toelevering veeteelt en veevoeding, de broeierijen en banken. De stallenbouwers en de inrichting van de stallen zijn eerder geroepen in **hal 5 en 7**.

Opmerkelijk is dat alle bedrijven gelinkt aan de Aveve groep (Spoormans, Dumoulin, Agro Logic, Sanac, Cofabel, Boerenbond) gezamenlijk, en dit voor de eerste maal, zowat de volledige **hal 6** innemen. De recente naamsverandering van Aveve naar Arvesta is hier niet vreemd aan.

Ook onze organisatie zal terug op haar vertrouwde plaats aanwezig zijn in hal 1, stand 1583.

Veranderingen zijn er eveneens wat de openingsuren betreft: nu van 10 tot 18u. Spijtig genoeg wordt er niet langer een "Schoonste boerin van Vlaanderen" verkozen tijdens Agriflanders. Elders in dit nummer wordt de reden toegelicht waarom dit traditioneel en grote weerklank genietend event afgelast is.

Bereikbaarheid

In bijgevoegd kaderstuk wordt aangegeven hoe je het best Flanders Expo bereikt en parkingplaats vindt. De gratis shuttle van het Makroterrein in Eke is zeker het overwegen waard. Bemerkt dat het parkeertarief opgelopen is tot 10 euro op de parkings van Flanders expo.

Gezien de **werken** in de omgeving van De Pinte, en ook omwille van de niet altijd eenvoudige toegang tot de parkings via "De Loop", is het aangewezen voor je vertrek om de website van Agriflanders te raadplegen. Verder hebben de organisatoren aangekondigd dat er een duidelijke bewegwijzering aangebracht zal worden en de politie de drukte op de voet zal

opvolgen om de toestand in goede banen te leiden.

Bereikbaarheid met de wagen

- **Op alle beursdagen** kunnen bezoekers terecht op **parkings PB en PC van Flanders Expo**, dit via afrit 14 van de autosnelweg E40 komende van Oostende of van Brussel. Op zondag is een bijkomende parking voorzien.
- Op het **parkeerterrein van Makro Eke** (E17, afrit 8): Savaanstraat 1, 9810 Eke (Nazareth) **met gratis shuttle service naar Agriflanders**.
- **Parkeerterrein IKEA, gelegen op de Loop van Flanders Expo**, op wandelafstand van de beurshallen.

Met trein/tram/bus:

- Neem de trein naar het station Gent Sint-Pieters.
- Tramlijn 1 brengt u vervolgens in 7 minuten van het station tot vlakbij het beurscomplex.
- Met de bus: bushalte Derby, lijnen 76, 77, 78.

Standhouders op Agriflanders met een link met de pluimveehouderij

Pluimveevoeders

Standhouder	Hal	Standnummer
Agrifirm	1	1471
Algoet	1	1371
AVEVE veevoeding	6	
Cargill	1	1771
Cibus	1	1173
Debaeke Voeders	1	1471
Depré Veevoeding	1	1571
Dumoulin	6	
For Farmers	1	1371
ID-Nutrition	1	1581
Leievoeders	1	1341
Quartes	1	1461
Vanden Avenne Ooigem	1	1484
Voeders Biervliet	1	1352
Voeders Degrave	1	1241
Voeders Huys	1	1811
Willem Spormans	6	

Toelevering veevoeding en veeteelt

Agro Logic	6	
Ameloot - Nilfisk	1	1481
Bascules Robbe	1	1762
Biosan-Agri	1	1132
BIVIT	1	1361
Ceva Santé Animale	1	1141
Cid Lines	7	7412
EW Nutrition	1	1582
Fertikal	5	5343
Frans Veugen Bedrijfshygiëne	1	1731
Herbavita	1	1821
Jodoco	7	7531
Indufarm	5	5410
IPS Int. Poultry Services	1	1163
INVE België	1	1561
Luc Pauwels	4	4220
MSD	1	1553
Nuscience	1	1573
Orffa	1	1262
Packo	1	1620
Panagro Health & Nutrition	1	1772
Schippers	1	1372
Vital Concept	7	7401
Waterschoot HQ-line	1	1161

Inrichting stallen

Agromax	1	1151
Droeshaut	5	5221
Fagrotec	1	1674
Paneltim	5	5322
Silobouw Decock	7	7231
TESO Ten Elsen	7	7342

Thoré I&C	1	1362
TIVERTEC	1	1453
Ventilec	7	7423
VSI ²	7	7311

Broeierijen

Belgabroed	1	1253
Berkenhof	1	1592
Broeierij David	1	1593
Broeierij Ghekiere	1	1232
Broeierij Lafaut	1	1572
Vervaeke-BELAVI	1	1253

Stallenbouw

AB Milieusystemen	5	5111
Altez	5	5341
Beeuwsaert Construct	7	7221
Beton Dobbelaere - Bonte	5	5331
CBgroep	1	1742
Eternit	8	8233
Frisomat	5	5313
Mahieu Construct	5	5430
Morti	5	5311
Pluimers	7	7111
Thoré I&C	1	1362
VL-Trac	5	5401
Wim De Reu	7	7211

Diensten

Algemeen Boerensyndicaat (ABS)	4	4411
Acerta	1	1413
AMCRA	4	4423
Bioforum Vlaanderen	4	4511
Boerenbond	1	1411
Departement Landbouw&Visserij	4	4431
DGZ	7	7521
DLV	1	1462
FAVV	4	4321
Gronddepot	1	1152
ILVO	4	4431
INAGRO	4	4122
Landbouwleven	1	1463
PCLT	4	4121
Quality Partner	1	1171
SBB	1	1412
Pluimveeloket	4	4514
VILT	4	4422
Vlaamse Pluimvee- en konijnenhouders	1	1583
Vlaamse Provinciebesturen	4	4330
VLM	4	4322
VLAM	1	1414

10-13.01.2019

FLANDERS EXPO GENT
10.00-18.00 uur

www.agriflanders.be

De Landbouw
op zijn best

Agri flanders

Vlaamse land- en tuinbouwbeurs

Hoofdsponsor:

Ook met de steun van:

Innovatieprijs voor Ward Hendriks met zijn originele 'fipronil' oplossing

Legpluimveehouder Ward Hendriks uit Neerpelt is een van de 10 bekroonde bedrijven in de innovatiewedstrijd Landbouw 2018. Er waren in totaal 122 inzendingen. Het legkippenbedrijf Hendriks is gekend als het "Tusschenhof" en was vorig jaar ook het slachtoffer van de fipronilcatastrofe. Maar Ward bleef niet bij de pakken zitten. Hij ging actief op zoek naar een alternatief voor de vele schoonmaakbeurten die nodig waren om fipronil af te breken. Hiervoor ontwikkelde hij een **armatuur waarin een desinfecterende UVC lamp** geïnstalleerd werd die komaf maakt met fipronil. Nu, na de fipronilepisode, worden deze armaturen ook gebruikt voor de aanpak van de algemene ontsmetting van de stal. In één van de volgende nummers komen we hierop terug aan de hand van een bedrijfsreportage (LM).

Vlaams Actieplan asbestafbouw gaat van start: 27,2 miljoen euro vrij gemaakt voor verwijderingsprojecten in opstartjaren

De Vlaamse Regering keurde, op voorstel van Vlaams minister van Omgeving Joke Schauvliege, het Actieplan asbestafbouw goed. Dit Actieplan streeft naar een asbestveilig Vlaanderen via de invoering van een asbestinventaris en een gefaseerde verwijdering van risicovolle asbesttoepassingen tegen 2034 en 2040. Samen met het actieplan lanceert OVAM ook een nieuwe communicatiecampagne die de Vlaming moet informeren en engageren om samen de uitdaging aan te gaan om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken.

Het Actieplan rust op twee pijlers: een duidelijk regelgevend kader en een ondersteunend beleid. **In het regelgevend kader is de invoering van een asbestinventarisplicht voor gebouwen van voor bouwjaar 2001 voorzien.** Eigenaars zullen bij verkoop **vanaf 2021 of 2022** over een asbestinventaris moeten beschikken. Het regelgevende kader hiervoor is in voorbereiding en moet nog finaal goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering, maar het uitgangspunt is alvast verankerd in het Actieplan. Tegen **2032** wil de Vlaamse overheid dat alle gebouweigenaars van gebouwen met een risicobouwjaar over een asbestinventaris beschikken. OVAM zal hiervoor een centrale databank beheren en toezien op een certificatiesysteem voor erkende asbestdeskundigen.

De Vlaamse Regering wil eigenaars maximaal stimuleren om asbesttoepassingen te verwijderen die op basis van de asbestinventaris in slechte staat blijken. Het gefaseerde Actieplan beoogt om asbestcement daken en gevels en de losgebonden

asbesttoepassingen sowieso tegen **2034** verwijderd te hebben en andere toepassingen in slechte staat tegen **2040**.

Voor 2018 en 2019 zijn er nu **27,2 miljoen euro bijkomende middelen** voorzien. Het gaat om middelen voor asbestverwijdering in scholen, voor asbestinzameling op recyclageparken en voor asbestverwijderingsprojecten door lokale besturen of intercommunales voor particulieren of bedrijven, ... Dergelijke projecten omvatten onder meer het voordelig ophalen van asbestafval aan huis of gegroepeerde verwijderingsformules (groepsaankopen) voor asbestverwijdering.

nv Ghekiere

Breng ons een bezoek
op **Agriflanders**
HAL 1 stand 1232

CONTACTPERSONEN

Vincent Vanoverberghe	+32 (0)498 935 926
Marc Bauters	+32 (0)499 935 935
Camille Dupuy	+33 (0)637 197 118
Wouter Vanrollegem	+32 (0)473 820 902

Bieststraat 80 – 8560 **WEVELGEM** – t. 056 41 42 05 – f. 056 42 25 25

Hyvarki

Bedrijfshygiëne

- GSP erkend ontsmettingsbedrijf
- Vliegen-, bloedluis- en ongediertebestrijding
- Doseerapparaten, kuikenpapier en beschermingsmaskers
- Reeds meer dan 20 jaar ervaring

Rene Martens
Veldvoort 28, 2990 Wuustwezel
Tel. & Fax 03/669 84 31
hyvarki@skynet.be

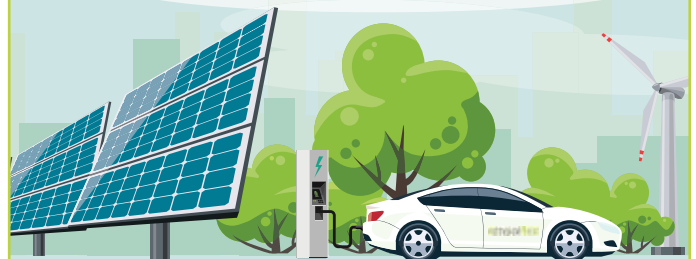
ensoltec

Wij helpen ondernemingen om winst te halen uit hernieuwbare energie projecten.

Actie:
verlengde
garantie
op de
omvormer

Benieuwd wat we voor u
kunnen doen?

www.ensoltec.be
AALTER-09 227 39 22

ZONNE-ENERGIE

THUISBATTERIJ

LAADOPLOSSINGEN

De zuiverste energie... maakt u zelf!

Broeierij L'Œuf d'Or in het Waalse Andenne feestelijk ingehuldigd

tekst en beeld: Persbericht L'Œuf d'Or
en Luc Maertens

Op 16 en 17 november werd de nieuwe broederij *L'Œuf d'Or* in Andenne ingehuldigd. Deze broederij is gericht op traag groeiende rassen en werd uitgedacht met maximale aandacht voor het dierenwelzijn en voor het milieu. De Waalse minister voor Landbouw, Dhr. René Collin, en de burgemeester van Andenne, Dhr. Claude Eerdekens, knipten het lint door, samen met de drijvende krachten achter het project *L'Œuf d'Or*, **Christian Van Ryckeghem** en **Steven Vervaeke**.

De nieuwe broeierij L'Œuf d'Or bestaat uit een modern functioneel gebouw, staat voor een investering van 6 miljoen euro en focust op "alternatief" pluimvee.

De gloednieuwe broederij *L'Œuf d'Or* is gesitueerd in Andenne, het hart van de Waalse regio. "Een strategische keuze, aangezien Wallonië instaat voor 80% van de Belgische productie van alternatieve vleeskippes en de productie ervan stijgt

jaarlijks" licht **Christian Van Ryckeghem** toe. De Waalse consument – en die van het nabijgelegen Luxemburg – heeft een duidelijke voorkeur voor de biologische en/of label kip, omdat ze erg aandachtig zijn betreffende diervriendelijke pro-

Op het podium voor de officiële opening: de initiatiefnemers (Steven Vervaeke en Christian Van Ryckeghem), de Waalse Minister voor Landbouw (R. Colin, 4de van links), de burgemeester van Andenne (C. Eerdekens, 6de van links) en ook enkele belangrijke klanten.

Een in-ovo injector, op maat van het bedrijf, is geïnstalleerd om de 18daagse broedeieren te vaccineren; een primeur in België.

ductie en een kwalitatief product met bepaalde smaakeigenschappen. Voorts, stelt **Christian Van Ryckeghem**: "Ik ben enthousiast dat de nieuwe broederij zich bevindt in de onmiddellijke nabijheid van onze klanten en in een eerste fase zullen we 130.000 kuikens per week van alternatieve rassen produceren. Maar de broederij – een investering van 6 miljoen EURO – kan in een tweede fase nog uitgebreid worden, daar werd bij de bouw al rekening mee gehouden".

Steven Vervaeke, de andere initiatiefnemer achter *L'Œuf d'Or* stelt: "Ik ben trots en vereerd om deel uit te maken van dit transparant project dat bovendien perfect past binnen het 10-jaren plan van de Waalse regio om de ontwikkeling van de alternatieve pluimveesector te stimuleren". **Steven Vervaeke** lichte verder toe waarom het gerechtvaardigd is dat *L'Œuf d'Or* zich profileert als een broederij met aandacht voor het dierenwelzijn: "we hebben ervoor gekozen om alle stressvolle geautomatiseerde handelingen uit onze broederij te elimineren, vanaf uitkomst tot op het moment van levering aan de pluimveebedrijven uit de streek. Daarenboven worden de nodige Marek en Gumboro vaccinaties via de "in-ovo" techniek uitgevoerd". Naast deze focus op dierenwelzijn, is ecologische voetafdruk een prioriteit en zal de broederij op 100% hernieuwbare energie opereren (zonnepanelen, warmterecuperatie, warmtepomp).

Finaal, maar daarom niet minder belangrijk, zijn sanitaire aspecten, hygiëne en

tracering volledig in het concept opgenomen. Opfok en vermeerdering van de SASSO en HUBBARD moederdieren is volledig geïntegreerd. **Steven Vervaeke**: "strikte regels worden gevolgd van het moment van het verzamelen van de broedeieren tot bij de levering van de eendagskuikens. Sleutelementen hierin zijn minutieuze vaccinatie van de moederdieren en de kuikens, de toepassing van bioveiligheidsregels & van contro-

leplannen, en intense opleiding van de medewerkers"

Christian Van Ryckeghem verduidelijkt dat "nu wel een zeer moderne en toekomstgerichte broederij in Wallonië werd ingehuldigd, maar dat er wel meer dan 100 jaar geschiedenis aan voorafgaat". Het was inderdaad zijn grootvader die de broederijactiviteiten van de familie opstartte in 1911 in Kruishoutem, Oost-Vlaanderen. "Sinds 2001 ligt de focus van *L'Œuf d'Or* op biologische productie en traag-groeiende rassen en sinds 2016 worden de activiteiten uitgevoerd in nauw partnership met een andere familie van gepassioneerde en ervaren broeiers, namelijk Axel en Steven Vervaeke van Vervaeke-Belavi in Tielt, West-Vlaanderen".

Beide initiatiefnemers vertrouwen de dagelijkse leiding toe aan een jong, competent en gemotiveerd team, waar François Cuisinier zal optreden als Algemeen en Commercieel verantwoordelijke en François-Xavier d'Hem als Operationeel verantwoordelijke.

Mooie informatieve pancartes waren aangebracht om de vele bezoekers te informeren over de verschillende activiteiten in het broedproces. Hier met de algemeen verantwoordelijke van de broerij, François Cuisinier.

Stalklimaat en ventilatie in pluimveestallen

tekst en beeld : Martijn Chombaere

De eerste trefdag Pluimveehouderij in West-Vlaanderen was op zijn minst gezegd een succes te noemen. Naast enkele interessante visies op de pluimveewereld van onder meer Jean Spreuwers (De Heus), Anouk van Wouwe (VLAM), Stijn Vanackere (Plukon), Peter Coucke (Lodewijckx) en Anneleen Watteyn (ILVO), was het vooral het panelgesprek onder leiding van Luc Maertens die voor enkele interessante onthullingen tussen de regels door zorgde. In de namiddag kregen de aanwezigen meer technische info op hun boterham gesmeerd, waaronder een boeiende uitéénzetting over stalklimaat en ventilatie door Henny de Haas (Skov).

Het basisprincipe om de correcte temperatuur in de stal te bekomen is vrij eenvoudig, ervoor zorgen dat er een evenwicht is tussen de geproduceerde warmte en het warmteverlies. Bij een negatieve warmtebalans moet er verwarmd worden naast een minimum ventilatie. Bij een positieve warmtebalans moet er geventileerd en gekoeld worden. Door ventilatie, verwarming en koeling kan de temperatuur in de pluimveestal beïnvloed worden.

Temperatuurregulatie bij pluimvee

Pluimvee kan bij een toenemende om-

gevingstemperatuur in afnemende mate warmte verliezen door radiatie, convectie en conductie. Bij extreem hoge temperaturen verliezen de dieren uitsluitend bijna nog warmte door de verdamping van water via hun longen door het verhoogd ademen, hijgen.

Er zou eigenlijk kunnen gesteld worden dat **pluimvee fungeert als een radiator**. Deze werkt namelijk enkel maar als er een verschil is tussen de oppervlaktetemperatuur en de luchttemperatuur rondom de radiator. Hoe groter het temperatuurverschil, hoe groter de warmte-overdracht. Dit is niet anders bij pluimvee, daar kuikens een hogere oppervlakte/volume-verhouding hebben dan volwassen dieren zijn het betere

radiators, maar koelen echter ook sneller af. De mate aan bevedering, dat als isolator optreedt, beïnvloedt eveneens de mate aan afkoeling.

Naast de temperatuur is de relatieve vochtigheid (RV) een belangrijke parameter over hoe kuikens de temperatuur ervaren. Er is een algemene vuistregel die stelt dat kuikens het klimaat als aangenaam ervaren wanneer de **Temperatuur + RV = 90 + leeftijd van de kuikens, uitgedrukt in weken, met een afwijking van ± 5**.

Figuur 1 is een schematische weergave van de verschillende gevoelszones door toedoen van temperatuur en RV en dit bij een minimale lichtsnelheid op dier-niveau.

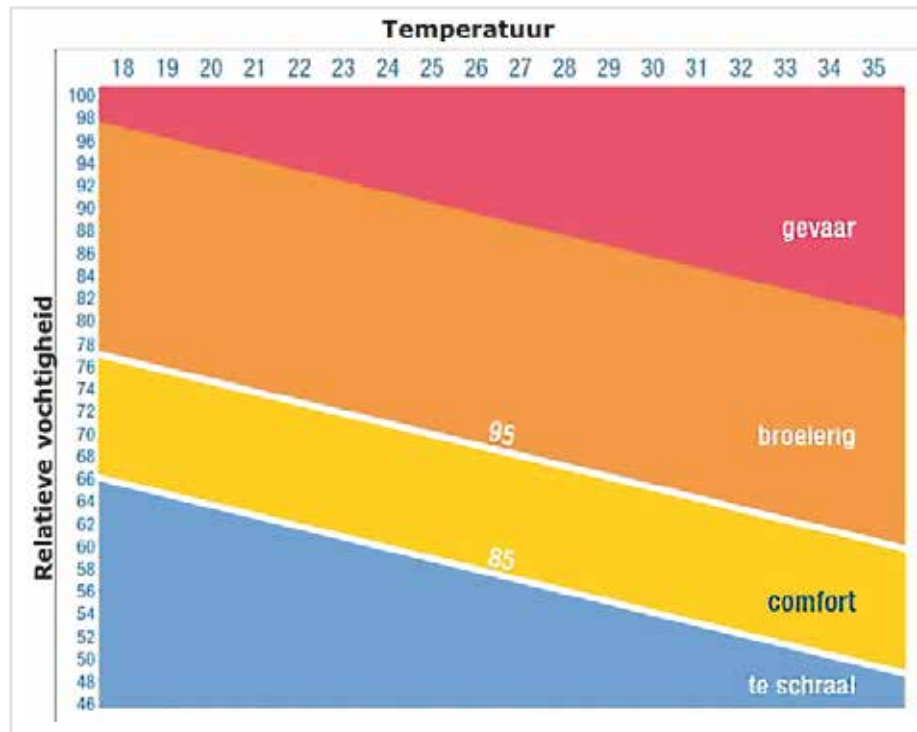

Fig. 1: Schematische weergave van het klimaat in functie van temperatuur en RV

(bron: H. Rodenboog)

Koeffect door lichtsnelheid (m/s)

Door te ventileren wordt er een lichtsnelheid bekomen die een koeffect creëert.

Hoe hoger de lichtsnelheid, hoe hoger het koeffect. Bij een temperatuur van 28 °C is dit voor een volwassen dier 3 °C per 1 m/s, bij een kuiken is dit in dezelfde

Bij hoge buitentemperatuur heeft, eens de staltemperatuur zowat even hoog opgelopen is, meer ventileren geen bijkomend positief effect.

situatie maar liefst 8 °C. Er kan dus gesteld worden dat **hoe jonger de kuikens, hoe hoger het koeleffect.**

Wordt de buitentemperatuur verhoogd naar 35 °C, dan is er van een koeleffect geen sprake meer of m.a.w. **hoe hoger de buitentemperatuur, hoe lager het effect van de luchtsnelheid.** Onderstaande Tabel 1 toont dit alsook aan. Als voorbeeld is een braadkippenstal van 24 m breed genomen die 100 m lang is en 45.000 dieren huisvest van om en bij de 2 kg. Er kan worden afgeleid dat hoe hoger de buitentemperatuur is, hoe kleiner de temperatuuurdaling is die bekomen wordt bij een bepaalde ventilatiehoeveelheid. Daarnaast wordt bij een verdubbeling van de ventilatiehoeveelheid het effect van deze daling kleiner. Vanaf het moment dat de buitentemperatuur zich situeert

rond de staltemperatuur, heeft ventilatie geen enkel effect meer. Veel bedrijven verliezen heel wat geld door onnodig te ventileren.

Henny de Haas vergeleek de warmteafgifte van pluimvee met deze van een radiator

Ventilatie (m ³ /h)	Buitentemperatuur (°C)					
	20	Δ	30	Δ	34	Δ
193.500	25		31,8		34,3	
387.000	22,5	-2,5	31,1	-0,7	34,2	-0,1
774.000	21,3	-1,2	30,6	-0,5	34,1	-0,1

Tabel 1: Effect van ventilatiedebiet op de staltemperatuur bij verschillende buitentemperaturen

De beste sensors zijn de dieren zelf

“De beste sensors zijn en blijven nog steeds de dieren zelf”, volgens Henny de Haas. Hij beweert namelijk ook dat indien er geen enkel dier hijgt dan kan er gesteld worden dat de temperatuur in de stal te fris is, want net zoals bij mensen zullen er altijd dieren zijn die het warmer hebben dan andere. Als er enkele hijgen dan zal voor het merendeel van de dieren het klimaat in de comfortzone liggen. Door enkele simpele handelingen kan er een comfortgevoelstemperatuur bekomen worden.

1. Invloed van de streef temperatuur

Door een hogere streef temperatuur in te stellen zal er minder geventileerd worden bij éézelfde staltemperatuur. Minder lucht beweging zorgt zodoende voor een hogere gevoelstemperatuur. Een lagere streef temperatuur verhoogt de ventilatie bij éézelfde staltemperatuur. De hierdoor gecreëerde hogere lucht beweging zorgt tot op een bepaalde hoogte voor een lagere gevoelstemperatuur.

2. Bandbreedte

Door het verkleinen van de bandbreedte zorgt men voor een hogere ventilatie bij éézelfde staltemperatuur. De hieruit ontstane lucht beweging creëert tot op een bepaalde hoogte een verkoelend effect door de hogere lucht beweging.

Lichaamstemperatuur uit voeder of uit brandstof?

Hennen en hanen zijn, net zoals mensen, endotherme dieren en zijn dus in staat hun lichaamstemperatuur op peil te houden, los van hun omgevingstemperatuur. Henny de Haas gaf daarom om af te sluiten nog volgend advies mee: beter meer te stoken dan meer te voeren om de comforttemperatuur te bereiken. Dit advies gaf hij op basis van het feit dat 1 kg voeder (3.130 kcal) maar voor 40 % benut kan worden voor het op peil houden van de lichaamstemperatuur; dit is dus slechts 1.252 kcal. In vergelijking met 1 liter propaan (6.054 kcal) is propaan maar liefst 4,83 keer zo effectief.

NIEUW: van "handelaar" naar "ondernemer"!

tekst : Solange Tastenoey

2018 is een jaar met heel wat aanpassingen aan onze wetgeving. We denken hier bijvoorbeeld aan de vernieuwingen van het Erfrecht en het Huwelijksvermogensrecht, alsook aanpassingen aan de erfbelasting en een vermindering van de tarieven betreffende de registratierechten. Maar daar stopt het nog niet bij ... er komt nog een belangrijke aanpassing bij, nl deze aan onze vennootschapswetgeving.

Hieronder hebben we het in het kort over dit "Ondernemingsrecht" en zetten we alvast een paar belangrijke punten op een rij. We gaan ook na of elke zelfstandige onder deze vernieuwde wetsregels valt!

"Handelaar" en "Onderneming"

Voorheen had men het over het "Handelsrecht" en een "Handelaar", maar deze beide begrippen zullen vanaf november 2018 verdwijnen en plaats maken voor "Onderneming" en "Ondernemingsrecht".

Volgens de nieuwe regels is een "onderneming" :

- (a) iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent;
- (b) iedere rechtspersoon (bv een vereniging, stichtingen);
- (c) iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid (rechtspersoonlijk-

heid betekent dat een onderneming zelf over eigen rechten en plichten beschikt).

Concreet betekent dit dat niet alleen zaakvoerders en bestuurders "ondernemers" zijn, maar ook alle vrije beroepen worden "ondernemers"! Ook Vzw's zullen aanzien worden als een ondernemer (zelfs als ze geen enkel economisch doel hebben!) en kunnen sinds kort zelfs failliet verklaard worden!

Vanaf 1 november 2018 zal dus het begrip "handelaar" niet meer toegepast worden en zal "ondernemer" de gangbare term worden. "Ondernemer" is veel ruimer vermits heel wat zelfstandigen (bv de vrije beroepen: artsen, advocaten, boekhouders, apothekers, tandartsen, dierenartsen, enz...), die vroeger niet als een "handelaar" werden aanzien, dat voortaan wel zullen worden. Ook de term "daden van koophandel" verdwijnt vanaf dan!

Wat met burgerlijke- en handelsvennootschappen?

De vernieuwing van het Vennootschapsrecht heeft ervoor gezorgd dat heel wat vennootschapsvormen worden afgeschaft. Men wil vooral tot een vereenvoudiging komen van het vennootschapsrecht. Een "vennootschap" kan ofwel een burgerlijk karakter hebben, ofwel een handelskarakter. Dit hangt eigenlijk af van doel dat de vennootschap nastreeft. Het doel van een vennootschap wordt opgenomen in de statuten.

Een "**burgerlijke**" vennootschap heeft geen handelsdoel, maar een burgerlijk doel. Een burgerlijke vennootschap zal dus geen handel drijven.

Een "**handelsvennootschap**" daarentegen, heeft wel een handelsdoel en houdt

zich bezig met handelsactiviteiten (bv het kopen en verkopen van bepaalde goederen).

Als gevolg van deze vereenvoudiging van de vennootschapswetgeving, valt het onderscheid burgerlijke vennootschappen en handelsvennootschappen weg! Dit houdt in dat elke vennootschap een onderneming wordt en dit zonder enig onderscheid!

Wat betekent dit voor landbouwers?

Onder de vroegere wetgeving waren landbouwers die hun grond bewerkten en er hun eigen landbouwproducten op kweekten, gewoon zelfstandigen en dus geen "handelaars"! Het feit dat een landbouwer een landbouwbedrijf uitbaatte en hij hiertoe gronden bewerkte werd dus niet aanzien als een "daad van koophandel" zoals dit in ons Handelsrecht werd omschreven. Een "daad van koophandel" was in het Wetboek van Koophandel "elke aankoop van voedingsmiddelen en koopwaren om die, al dan niet na bewerking of verwerking, weder te verkopen of om het gebruik ervan te verhuren".

De daad waarbij een landbouwer die bijvoorbeeld niet alleen zijn eigen producten verkocht, maar ook producten bij andere land- en/of tuinbouwers ging aankopen om ze daarna verder door te verkopen, werd wel aanzien als een "daad van koophandel".

In de praktijk kon dit voor problemen zorgen zodat de vernieuwde wetgeving ook hier komaf mee gemaakt heeft. In het verleden zijn er bijvoorbeeld al eigenaars geweest die meenden dat hun pachter geen pachter meer kon zijn, volgens de regels van de Pachtwet, omdat hij bij

een collega tuinbouwer producten ging aankopen om ze in zijn hoefwinkel mee te verkopen met zijn eigen gekweekte producten!

Vanaf 1 november 2018 worden ook de landbouwers aanzien als "ondernemers". Dit betekent dat door dit begrip "ondernemer", alle zelfstandigen gelijk zullen zijn.

Opgepast!

Deze aanpassingen brengen met zich mee dat landbouwers onder de toepassing van de faillissementswetgeving zullen vallen en dat zij zich in vele gevallen zullen moeten wenden tot de "Ondernemingsrechtbank". Bijvoorbeeld in geval zij een probleem hebben met een leverancier.

Solange Tastenoye.
www.solangetastenoye.be

Juridisch adviesbureau Solange Tastenoye

Oordeelsestraat 84
5111 PL Baarle-Nassau
T 06 - 205 39 464
F 013 - 590 4714

"Gespecialiseerd in het uitmesten en reinigen van stallen"
Ook voor machinale roosterreiniging

www.stallenreinigingvantilburg.nl
E info@stallenreinigingvantilburg.nl

Voor actuele informatie:

Bezoek de Pluimvee website: www.pluimvee.be
Of abonneer je op onze elektronische nieuwsbrief -
Info: advertenties@pluimvee.be

**»VARIA MET NEST
IN HET MIDDEN«**
PRODUCENT VAN PLUIMVEEMATERIAAL
SINDS 1961!

Eierverzameling vanuit het nest in het midden!
Eieren van het systeem worden automatisch verzameld.

Goede overzicht in alle etages!

Nesten aan de buitenkant in de gangen!

Voer, water, eierband op elke etage!

Door de smalle mestbanden is het goede lopen van de banden gegarandeerd!

Diepte van de installatie tot in het midden is één armlengte!

Begaanbare aanvliegroosters!

Dierenvriendelijke nesten!

Op vraag: ook met mestbandbeluchting!

Ten Elsen GmbH & Co. KG

**D-47665 Sonsbeck/Germany
Dassendaler Weg 13
Telefon +49 (0) 2838 912-0
Fax: +49 (0) 2838 2791
www.specht-tenelsen.de
info@specht-tenelsen.de**

Hans Theo Ten Elsen GSM: +49.173-8 79 65 82

De pluimveeproductie in Vietnam

Bezoek aan een moederdierenbedrijf met een speciaal ras

tekst* en beeld: Stuart Lumb

Pluimvee is zeer populair in Vietnam. Zowel de productie van vleeskippen als eieren hebben er de laatste jaren een grote groei gekend en verdere uitbreiding zit in de lift. Een lokaal ras, de Minh Du wordt er nog in grote getale aangehouden. Een impressie van de pluimveeproductie in dit land met bijna 100 miljoen inwoners.

Belang

De populariteit van eieren kan 's morgens al vastgesteld worden in de hotels. Een file aan het ontbijtbuffet waar verse omeletten gebakken worden is meer regel dan uitzondering. In de vele fast food ketens, die overall in land uit de grond rijzen, zijn schotels met pluimveevlees zeer populair.

In Vietnam worden er ook verschillende grote handelsbeurzen georganiseerd, zoals Ildex en Vietstock, waar vele standen producten verkopen gelinkt met de pluimvee industrie. Dit onderstreept het belang van de pluimveesector voor de Vietnamese economie.

In 2015 bedroeg de consumptie van pluimvee 8 kg per inwoner. Men verwacht dat dit in 2021 zal verdubbeld zijn. De totale productie van kippen en eieren nam met 6% toe in 2017 in vergelijking met 2016. Deze toename kan opgesplitst worden in één miljoen ton extra pluimveevlees en een 10 miljoen hogere eiproduktie in 2017.

Productie

De productietoename is een weerspie-

Le Van Du heeft zijn eigen vleeskippenlijnen ontwikkeld in Vietnam en de nicheketen van deze trager groeiende kippen groeit sterk.

geling van de bevolkingstoename en van de verbeterde levensstandaard. Maar ook de verstedelijking en de drang naar een gezondere levensstijl zorgen voor een hogere productie en consumptie van pluimveevlees en eieren.

In Vietnam is er de laatste jaren enorm geïnvesteerd in de veehouderij industrie. Veel van die bedrijven zijn op buitenlandse leest gestoeid en opgezet als een 'joint venture'. Oorspronkelijk produceerden deze bedrijven enkel pluimveevoeder voor lokale producenten maar breiden hun activiteiten uit met eigen pluimveeproductie eenheden. Op die manier waren ze verzekerd van de afzet van voeder. Veel van deze bedrijven exporteren intussen pluimveeproducten en dragen zo sterk bij om de broodnodige buitenlandse valuta naar Vietnam te brengen.

De 'Le Van Du' story

Le Van Du, onze gesprekspartner, is een man met een visie die het bedrijf dat zijn naam draagt uit de grond stampste. Hij

groeide op in een familiale boerderij in het dorp Huynh Mai gelegen in de Binh Dinh provincie. Van kindsbeen af was hij geïnteresseerd in pluimveeproductie en reeds in 2006 startte hij een eigen fokprogramma met nadruk op de vleeskwaliteit.

In Vietnam is de smaak van het vel belangrijk en daarom nam hij dit mee in zijn selectie. De groeisnelheid van zijn ras is slechts de helft van de gekende commerciële rassen maar de hogere marktprijs die hij voor zijn niche productie bekommt compenseert dit ruim.

De 'Minh Du' kip

Zijn specifieke kip is geregistreerd door de Vietnamese overheid als het 'Minh Du' ras' en is opgebouwd uit 3 gescheiden lijnen. Het bedrijf van Le Van Du was de eerste die deze erkenning kreeg in Vietnam. Op zijn bureel is een enorme waaier van behaalde trofee 's uitgestald die het succes weerspiegelen van zowel het ras maar ook van de succesvolle pluimvee zakenman.

De Minh Du kippen worden geslacht op de leeftijd van circa 3 maand. De verschillende lijnen wegen dan tussen 1,7 en 2,3 kg.

De stallen van het moederdierenbedrijf zijn volledig omheind met een afsluiting en ook de woningen van het personeel bevinden zich binnen de omheining.

De 3 lijnen van Mr. Van Du kenmerken zich door hun verschillende groeisnelheid. Op 3 maanden respectievelijk 1,7kg, 1,9-2,0 kg en 2,2-2,3 kg. Wekelijks bedraagt de productie nu 420.000 kippen maar ook grote aantallen 1-dagskuikens worden uitgevoerd naar Laos en Cambodja. Ook lonkt Mr. Van Du naar Indonesië als een potentiële markt. In feite kan de productie niet aan de vraag voldoen en daarom wordt de verkoop van kuikens nu wat afgeremd.

In tegenstelling tot de meeste grote pluimvee integraties is Minh Du geen 'joint venture' maar dit familiebedrijf groeit jaar na jaar en heeft momenteel een 500 personeelsleden in dienst. De verwachting is dat dit eind 2019 zal opgelopen zijn tot 1.000.

Bezoek aan een fokbedrijf

Het bedrijf dat men me liet zien was gelegen nabij het stadje Huynh Mai in de Binh Dinh Provincie. Het is omwille van bio-veiligheidsredenen sterk geïsoleerd ingepland en volledig afgesloten met een hoge en sterke draadomheining. Er worden 420.000 moederdieren aangehouden op dit bedrijf.

Het drinkwater wordt voorzien via eigen boorputten en wordt strikt gemonitord en desnoods behandeld. Ook is er een grote noodstroomgroep 'stand by' om de soms optredende elektriciteitspannes te verhelpen.

De moederdieren worden aangehouden tot 72 weken. De mest wordt verkocht aan andere firma's of aan lokale boeren.

Grote aandacht voor bio-veiligheid

De personeelsleden leven verplicht in een woongedeelte op het bedrijf, wat typisch is in Vietnam. Risico's van ziekte-insleep op het bedrijf worden hiermee gereduceerd.

De diergeneeskundige begeleiding wordt verzorgd door Viphavet, een prestigieus Vietnamees bedrijf in de Binh Duong Provincie. Een team van technici, tewerkgesteld door Mr Van Du, is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de vaccinaties (zowel met levende als dode vaccins). Dit team voert eveneens autopsies uit onder de supervisie van Viphavet. Marek is nog een serieus probleem in Vietnam en daarom worden de kuikens hiervoor gevaccineerd. Door de lage vochtigheid in de stallen was er geen mijtenprobleem in de stallen.

Al het aangekochte **voeder** wordt in bulk geleverd als kruimel en gestockeerd in 11 silo's. Om de 2 dagen zijn er leveringen om de versheid te garanderen bij de hoge omgevingstemperaturen. Toxinebinders worden courant gebruikt en andere additieven of antibiotica in overleg met de diergeneeskundige begeleiding. Het voeder wordt mechanisch gestuurd naar de stallen en de voederlijnen en niet ingeblazen.

Om de 2 dagen wordt vers voeder aangevoerd zodat de kwaliteit gegarandeerd blijft bij de hoge temperaturen.

*Vertaling Luc Maertens.

Exzodus voor de controle van rode vogelmijt

Vraag ernaar bij uw dierenarts

Breng een bezoek aan
onze stand op
Agriflanders: 1553

Geef jij jouw pluimvee (te)veel antibiotica?

tekst: Karolien Langendries (ILVO) –
Fabiana Dal Pozzo (AMCRA)

Pluimveehouders zijn al meer dan een jaar verplicht om het antibioticagebruik op hun bedrijf te registreren. Deze gegevens worden geanalyseerd door AMCRA. Op de studienamiddag braad van het Proefbedrijf Pluimveehouderij lichtte Fabiana Dal Pozzo (AMCRA) dit onderwerp toe. Onlangs werden de eerste bedrijfsrapporten voor pluimvee m.b.t. antibioticagebruik verstuurd. Maar wat staat daar nu precies in en wat betekent dit voor de pluimveehouder?

Sanitel-Med of AB Register?

Sinds 27 februari 2017 is het wettelijk verplicht voor de pluimveehouders om het antibiotica(AB)-gebruik op hun bedrijf te laten registreren in **Sanitel-Med**. Belplume-gecertificeerde pluimveebedrijven moeten hun AB-gebruik sinds 15 mei 2017 ook ingeven in **AB Register**. De wettelijk verplichte gegevens worden op vaste tijdstippen automatisch overgezet naar Sanitel-Med wat **dubbel werk vermijdt**. Onlangs kregen de pluimveehouders hun eerste Sanitel-Med bedrijfsrapporten toegestuurd op basis van de wettelijk verplichte gegevens. Begin volgend jaar zullen ook specifieke Belplume-rapporten verstuurd worden, met daarin meer informatie over het AB-gebruik per ronde.

Vergelijking mogelijk

In het Sanitel-Med bedrijfsrapport wordt een (gemiddelde) BD_{100} -waarde opgesteld voor het bedrijf. De BD_{100} staat voor het %

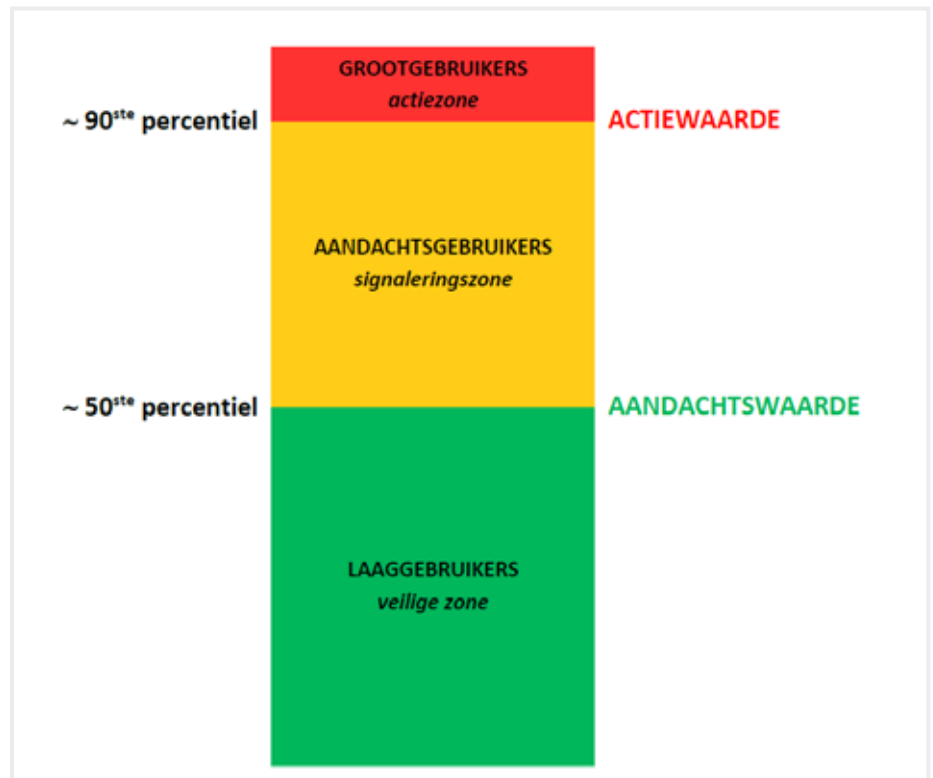

Fig. 1: "Aan de hand van de gemiddelde BD_{100} -waarde worden pluimveehouders opgedeeld in 3 gebruikerscategorieën". (bron: AMCRA)

behandeldagen, of het aantal dagen dat AB gebruikt werd op 100 dagen. Deze waarde laat een **vergelijking** toe, niet alleen **binnen eenzelfde diersoort** maar ook **tussen verschillende diersoorten**. Braadkippen lijken samen met gespeende biggen en vleeskalveren de diertypes te zijn met het hoogste antibioticagebruik. Het is echter wachten tot 2019 voor een volledige implementatie van het nieuwe K.B. I&R van pluimvee en konijnen. Pas dan zal een meer betrouwbare vergelijking mogelijk zijn.

Grenswaarden

Verder krijgt de pluimveehouder in zijn bedrijfsrapport te zien waar hij zich met zijn gemiddelde BD_{100} -waarde bevindt ten opzichte van alle gemiddelde BD_{100} -waardes van het Belgische pluimvee. Hij kan met andere woorden

benchmarken. Er worden 2 grenswaarden bepaald per diercategorie, nl. een BD_{100} -aandachtswaarde en een BD_{100} -actiewaarde. De **BD_{100} -aandachtswaarde** bevindt zich op het **50ste percentiel** (de mediaan) van alle BD_{100} -waarden. 50% van de pluimveehouders bevindt zich eronder, 50% erboven. De **BD_{100} -actiewaarde** bevindt zich dan weer op het **90ste percentiel**. Slechts 10% van alle gemiddelde BD_{100} -waarden ligt hier dus nog boven.

Gebruikerscategorieën

De grenswaarden leiden tot **3 gebruikerscategorieën**: laag-, aandachts- en grootgebruikers (zie fig. 1).

- Ligt uw gemiddelde BD_{100} onder de BD_{100} -aandachtswaarde, dan bent u een **laaggebruiker** en bevindt u zich in

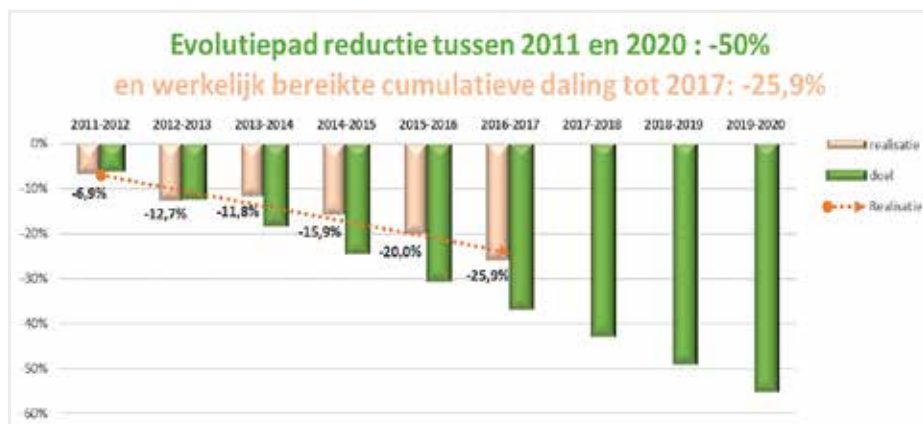
- de **veilige zone**. U hoeft dan geen actie te ondernemen om het AB-gebruik verder te laten dalen.
- Tussen de BD_{100} -aandachtswaarde en de BD_{100} -actiewaarde bent u een **aandachtsgebruiker** en bevindt u zich in de **signaleringszone**. U moet extra aandacht besteden aan uw AB-gebruik en dit reduceren waar mogelijk.
  - Boven de BD_{100} -actiewaarde, wordt u gedefinieerd als een **grootgebruiker** en zit u in de **actiezone**. U moet dan gericht actie ondernemen en maatregelen treffen om uw AB-gebruik te reduceren.

Snellere daling AB-gebruik

Aangezien de **grenswaarden** bepaald worden op basis van het gebruik bij alle pluimveehouders zullen ze per rapport – zo wordt althans verwacht – dalen. AMCRA hoopt alleszins dat het benchmarken een motor zal zijn om ook in de pluimveesector verder bij te dragen tot de strategische doelstelling om **50% minder AB-gebruik bij dieren te hebben tegen 2020** (t.o.v. 2011). Aangezien er van 2011 tot 2017 slechts 25,9% minder AB werd gebruikt is deze doelstelling immers nog verre van behaald (zie fig. 2).

Plan van aanpak

Om de pluimveebedrijven die zich in de signaleringszone (**aandachtsgebruikers**) of in de actiezone (**grootgebruikers**) bevinden te helpen bij het reduceren van hun AB-gebruik kan een 'plan van aanpak (PvA)' een nuttige tool zijn. In zo'n plan kunnen **maatregelen** worden

Fig. 2: "Het AB-gebruik bij dieren moet in de laatste 3 jaar (2018-2020) evenveel dalen dan in de eerste 6 jaar (2011-2017). Er moet dus een tandje bijgestoken worden"
(bron: AMCRA)

opgenomen die de oorzaken en de gebruikspraktijken die aan de basis liggen van het hogere AB-gebruik moeten wegwerken. Een model van een PvA is beschikbaar op de AMCRA-website.

Bedrijfsgezondheidsplan

Een PvA mag niet verward worden met een **bedrijfsgezondheidsplan (BGP)**, dat in principe voor **elk bedrijf** moet opgesteld worden, ongeacht welk soort gebruiker u bent (laag, aandacht, groot). Dit BGP wordt idealiter in samenspraak met de **bedrijfsdierenarts** opgesteld, zodat ook de **1-op-1**-relatie met de pluimveehouder versterkt wordt. In een BGP kunnen een aantal mogelijke **verbeterpunten** worden opgenomen rond management, huisvesting, bioveiligheid, voeding, vaccinatiestatus en zo meer. Er moet ook steeds een **fysiek bewijs** van dit BGP achterblijven op het bedrijf.

Welke soort AB?

In het Sanitel-Med bedrijfsrapport kan ook bekeken worden welk soort AB er precies gebruikt werd op het pluimveebedrijf en tot welke categorie deze behoort (geel, oranje, rood). Gebruik van deze laatste (fluoroquinolonen en cefalosporines van de 3de en 4de generatie) in de dierlijke sector is sinds een K.B. van 21 juli 2016 aan strenge voorwaarden onderworpen omdat ze behoren tot de meest kritisch belangrijke moleculen voor de humane geneeskunde. Sindsdien

is het gebruik van de 'rode' AB bij dieren algemeen sterk gedaald (zie verder). Opmerkelijk is echter dat vooral bij de braadkippen nog fluoroquinolonen gebruikt worden. Algemeen zijn de meest gebruikte AB bij braadkippen breed spectrum penicillines.

Strategische doelstellingen

In totaal heeft AMCRA 3 strategische doelstellingen in zijn visie 2020 vooropgesteld. Twee daarvan zijn ondertussen wel reeds behaald. Een eerste was om **50% minder met AB gemedicineerde voeders tegen 2017** te gebruiken. In 2017 bedroeg die totale daling **66,6%**, vooral door maatregelen uit de sector zelf. De andere strategische doelstelling was om **75% minder te gebruiken van de meest kritisch belangrijke antibiotica (rood) tegen 2020**. Deze werd ook reeds in 2017 succesvol afgerond met een daling van maar liefst **84,4%**. Hierbij was vooral een grote daling te zien tussen 2015 en 2016, wat het belang van het **nieuwe K.B.** rond het gebruik van rode moleculen aantoonde.

Extra inspanning

AMCRA laat alvast weten verheugd te zijn om 2 van hun 3 strategische doelstellingen behaald te zien maar vraagt aan alle sectoren nog een **extra inspanning** om ook de laatste doelstelling te kunnen behalen. Hiervoor zal zeker nog een tandje bijgestoken moeten worden!

"Een echt goede vergelijking van het AB-gebruik bij braadkippen en kalveren of varkens zal pas in 2019 kunnen gebeuren, maar het relatief hoge gebruik van (rode) fluoroquinolonen bij braadkippen baart zorgen!"

Bezoek DGZ-MCC op Agriflanders en kom meer te weten over het nieuw KB identificatie en registratie van pluimvee of konijnen

Vanaf 10 januari 2019 bent u welkom op de stand van DGZ en MCC tijdens Agriflanders in Gent. Op onze nieuwe stand in hal 7 kunt u terecht met al uw vragen over onder andere het nieuwe KB identificatie en registratie van pluimvee en konijnen. Maar kom zeker ook langs om een bioveilige foto te laten maken.

Deze editie van Agriflanders hebben DGZ en MCC een nieuwe stek gevonden: wij verwelkomen u graag op stand **7521 in hal 7**.

Sinds midden 2018 is het koninklijk besluit (KB) over identificatie en registratie van pluimvee en konijnen van toepassing. Dit KB houdt een aantal specifieke verantwoordelijkheden in. Heeft u er nog vragen over of krijgt u graag hulp bij de registratie van uw dieren? Kom dan zeker langs op onze stand. Onze medewerkers staan er klaar voor u met alle laatste informatie over deze nieuwe wetgeving.

Uniek en bioveilig aandenken

Om insleep van ziektes (bijvoorbeeld NCD) op uw bedrijf te voorkomen vormt een bioveilige aanpak dé aanpak bij uitstek. Maar hoe begint u er aan of hoe kunt u die aanpak verder uitwerken?

U kunt op onze stand niet alleen terecht voor advies en een gezellige babbel, wij organiseren er ook een bioveilige fotoshoot voor u. Benieuwd wat dit betekent? Aarzel dan niet, kom langs en ga naar huis met een uniek én bioveilig aandenken.

Bioveiligheid,
mijn manier van werken

den Ouden Oirschot
Pluimveeservicebedrijf

Meer dan 25 jaar dienstverlenend in de pluimveewereld

Vangen, laden en lossen van kuikens, legkippen, moederdieren en kalkoenen

 Nieuwedijk 26
5688 LK Oirschot

 +31 (0)411 - 68 84 92
 +31 (0)411 - 68 84 93

 info@denoudenoirschot.nl
 www.denoudenoirschot.nl

DR OESHAUT
bedrijfsautomatisatie

Stalautomatisering pluimveebedrijven

VDL FlowSlider

Dit overflow-systeem stimuleert de kuikens en wekt de nieuwsgierigheid op om vers voedsel te zoeken. Het bespaart in arbeid en maakt kuikenpapier overbodig

Droeshaut NV
Hamonterweg 139
B - 3930 ACHEL
Tel: +32(0)11642892
www.droeshaut.be
info@droeshaut.be

Europees Parlement eist betere naleving van de bestaande Europese vleeskuikenrichtlijnen

Volgens een studie van de Europese Commissie zijn de huidige vleeskuikenrichtlijnen slechts in twee derde van de lidstaten volledig geïmplementeerd. Het Europees Parlement vraagt dan ook uitdrukkelijk aan de Europese Commissie en de lidstaten om te borgen dat dit voor alle lidstaten en over de ganse lijn wordt nageleefd. Daarnaast stemde het Parlement in om een wetgeving op te stellen om het land van origine te vermelden op geïmporteerd vlees dat verwerkt is in producten voor retail, catering en de foodservice-industrie. Het voorstel kwam er om een gelijkaardig codesysteem te hanteren, naar analogie met de code die op eieren wordt vermeld.

Verwachte sterke toename braadkippenproductie in de VS

Volgens de website WATTAgNet zal in de komende jaren de braadkippenproductie in de VS een serieuze expansie kennen. Ze steunen hiervoor op de expansieplannen van 7 grote vestigingen die tussen nu en 2020 in productie zullen gaan. Van deze 7 vestigingen worden er 5 volledig nieuw gebouwd, één van de vestigingen wordt heropgebouwd na een brand en de andere is een gesloten vestiging die terug in productie zal gaan. De verschillende vestigingen zullen elk tussen de 1,2 en de 2,6 miljoen extra braadkippen per week nodig hebben om te verwerken of circa een **10 miljoen kippen extra per week** (LM).

Minister Weyts wil in volgend regeerakkoord verbod op kooihuisvesting opnemen

Minister van Dierenwelzijn Ben Weyts (NV-A) heeft, bij de voorstelling van zijn beleidsbrief in de commissie Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement, aangegeven dat hij voorstander is om in het volgende regeerakkoord een verbod op het houden van legkippen in verrijkte kooien op te nemen. Hij vindt dat Vlaanderen een "**voortrekkersrol**" moet opnemen in de EU mbt dierenwelzijn. Recent werd in de nieuwe Waalse dierenwelzijnswet ook reeds een verbod op het houden in verrijkte kooien opgenomen met een uitdoofscenario tot 2028. Met dit verbod zou Vlaanderen strenger zijn dan de andere EU landen waar gemiddeld nog zo'n 53% van de legkippen in verrijkte kooien gehouden worden. Op wereldschaal is dit zelfs nog meer dan 90%. Dat de concurrentiepositie van onze bedrijven bij zo'n scenario, door de oneerlijke concurrentie, zowel binnen de EU als op de wereldmarkt in het gedrang komt lijkt voor hem maar bijzaak.

Terug PCB-besmetting op een bio-legkippenbedrijf

In het kader van autocontrole op een bio-leghenenbedrijf werd na routine monsternames een PCB (polychloorbifenyyl) besmetting bij de eieren vastgesteld. De resultaten van de analyses van 12/11/2018 tonen een overschrijding van de norm aan voor PCB's. Het betrokken bedrijf werd, na de vaststelling van de contaminatie op maandag 12 november 2018, onmiddellijk geblokkeerd. Ook een recall van de eieren bij de afnemers werd door het FAVV doorgevoerd en is er een onderzoek gestart op het bedrijf om de oorzaak van de besmetting te achterhalen.

Voor het betrokken bedrijf is het een grote tegenslag en ontgoocheling want het liet eerder een **bodemsanering** uitvoeren om komaf te maken met het probleem met PCB's in de **buitenloop** van de kippen. In oktober was dit bedrijf namelijk reeds een keer geblokkeerd omwille van PCB's in de eieren. Toen was de overschrijding zo groot dat een bodemsanering van de buitenloop zich opdrong. Deze keer gaat het om een veel lichtere overschrijding, volgens het FAVV, maar onderzoek moet uitwijzen wat de oorzaak is.

Ook PCB's in Duits pluimveevoeder leiden tot blokkering van enkele tientallen bedrijven

Routinecontroles in een vleeskuikenslachterij, in de buurt van Paderborn in Noordrijn-Westfalen, toonden vorige maand een contaminatie met PCB's aan. Doordat de oorzaak aan het pluimveevoeder toegeschreven werd, werden onmiddellijk enkele tientallen bedrijven (braad- en legkippen en kalkoenen) geblokkeerd. Het voeder is afkomstig van het concern Agravis en hun fabriek in Minden. Daardoor zijn vooral afnemers in de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen getroffen.

De contaminatie zou te wijten zijn aan **losgekomen lakschilfers in opslagsilo's**. In een aantal stalen overschreden de PCB-gehalten in het voeder 10 keer de grenswaarden. De bewuste lak was reeds 30 jaar geleden aangebracht en is niet meer toegelaten.

De meeste analyses van eieren van bedrijven die van het bewuste voederbedrijf afgenomen hebben, tonen evenwel waarden aan lager dan de toegelaten norm en konden reeds vrijgegeven worden (LM).

Nederlandse studie bevestigt dat er geen verband is tussen gezondheid omwonenden en pluimveebedrijven

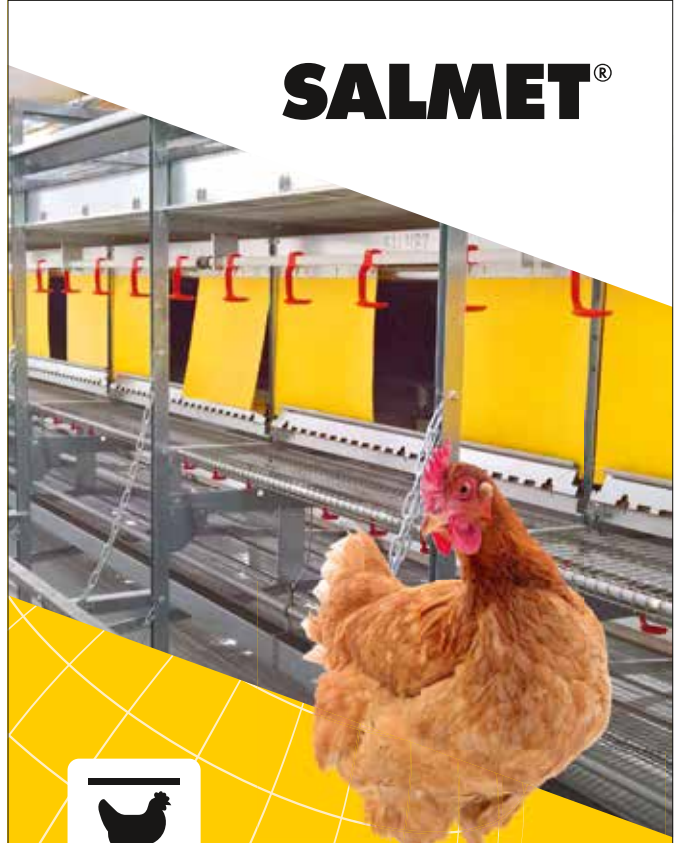
In de in oktober gepubliceerde Nederlandse aanvullende VGO-studie wordt geconcludeerd dat er geen verband is tussen de gezondheid van omwonenden en de nabijheid van pluimveehouderijen. Fijnstof, ammoniak en endotoxinen die afkomstig zijn van pluimveehouderijen hebben geen **negatief effect op de volksgezondheid van de omwonenden**, aldus de onderzoekers. De door de media, politici, dierenwelzijns- en milieuorganisaties veelal geuite stelling wordt hiermede naar de prullenmand verwezen. De ophef en verontwaardiging in Nederland, die ontaarde in zowat een heksenjacht tegen de intensieve veehouderij, is dus een storm in een glas water gebleken. De steeds strengere opgelegde normen ivm uitstoot van fijn stof komen daarmee op de helling te staan. Het volledige rapport is down te loaden via https://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Veehouderij_gezondheid_omwonenden_III.pdf

Dit rapport **bevestigt de conclusies van het ILVO onderzoek** dat eerder dit jaar gepubliceerd werd (Intensieve veehouderij en omwonenden, Brusselmans *et al.*, 2018) en dat eveneens geen harde bewijzen vond dat omwonenden van pluimveebedrijven een groter gevaar zouden lopen voor gezondheidsproblemen. Dit rapport is down te loaden op de ILVO website (LM).

Nog 42 pluimveebedrijven op slot in Nederland omwille van Fipronil !

Op 15 november waren er in Nederland nog altijd 42 pluimveebedrijven met 77 stallen op slot, dit 16 maanden na de Fipronil catastrofe. Dit meldt Jan Brok, onafhankelijk consultant pluimveehouderij, op basis van informatie verkregen bij de NVWA (tegenhanger FAVV). De redenen zijn divers: nog te hoge waarden in eieren of in de mest. In totaal zijn in Nederland zo'n 360 pluimveebedrijven met bijna 800 stallen geblokkeerd geweest omwille van Fipronil contaminatie.

Bijkomend zijn de hoge heffingen voor het Diergezondheidsfonds voor deze gedupeerde bedrijven een extra zware belasting. Ook de afschaffing van de POR (Regeling ontheffing productierechten Meststoffenwet) zorgt ervoor dat ook deze pluimveehouders extra (dure) productierechten moeten aankopen. Volgens Jan Brok zorgen beide voor bijkomende schrijnende problemen bij een aantal Fipronil gedupeerde pluimveehouders. Het gras is niet altijd groener aan de overkant ... (LM).

All-In-One volière systeem

Het grondig geteste All-In-One volièresysteem combineert **dierenwelzijn** en de **hoogste legprestaties**.

**SILOBOUW
DECOCK P.**

Oude Gentweg 39A, 8820 Torhout
T 050 21 49 24 – FAX 050 21 36 94
www.silobouwdecock.be

Bezoek
ons tijdens
Agriflanders

in **HAL 7, STAND 7231**

Tel: +49 6074 3760 0
info@salmnet.de

www.salmnet.de

... for your success!

Porphyrion NV overgenomen door Evonik Industries

Eind oktober kondigde het Duitse bedrijf Evonik Industries AG (Essen) aan dat het Porphyrion N.V. uit Herent overgenomen heeft. Evonik is een wereldspeler in de chemie en voeding. Alleen al in het "Nutrion & Care GmbH" segment stelt het wereldwijd 8.250 mensen tewerk en had in 2017 een omzet van €4,5 miljard. Porphyrion is een spin-off van KULeuven met als oprichter en CEO Kristof Mertens.

Porphyrion is gekend voor zijn innovatieve systemen voor de pluimvee industrie zowel voor vleeskippen (broiler insight)

als voor legkippen sector (lay insight). Porphyrion biedt aan professionele kippenkwekers wereldwijd een gespecialiseerde software in de cloud aan voor de verwerking en analyse van de data. Die door data gevoede oplossingen bieden de kwekers uitzicht op een beter beheer, accurate voorspelling en optimalisatie van hun activiteiten dankzij de hulp van Big Data-biostatistieken en het mogelijk gebruik van artificiële intelligentie.

Met deze overname versterkt Evonik zijn positie in de markt van precisie oplossin-

gen zowel op het vlak van de voeding als data management. Porphyrion meldt dat deze overname significante voordelen zal opleveren voor zijn klanten omdat een breder gamma van specialiteiten en diensten beschikbaar zullen komen. Deze omvatten op data en kennis gestuurde aanbevelingen voor duurzame voedersamenstelling voor dieren.

Binnen de Evonik Animal nutrition Business groep, zal Porphyrion NV verder zijn activiteiten uitoefenen als afzonderlijk bedrijf.

Petersime verwelkomt pluimveeleiders uit 19 landen op hun 2-daags Poultry Performance Conference in Sint-Martens-Latem

Petersime, marktleider op het vlak van broeierij uitrusting & ondersteuning en met hoofdzetel in Zulte, hield recent haar 3de Poultry Performance Conference. Volledig in de lijn van haar visie als innovator in de sector, kwamen de brede en wereldwijde uitdagingen van de pluimveesector aan bod. Leidende figuren uit de pluimveewereld afkomstig van 19 landen hadden er intense discussies en uitwisseling over mogelijke oplossingen om de duurzame ontwikkeling van de pluimveeketen te bestendigen.

Prof. Steegeman (Utrecht) hield er een opgemerkt betoog hoe AI van incidentele uitbraken geëvolueerd is tot een endemisch probleem in grote delen van de wereld. Voor 2003 waren uitbraken incidenteel door mutatie van laag pathogene stammen naar hoog pathogene stammen. Maar doordat een hoog pathogene variant overging in de wilde vogel populatie, is door de vogeltrekbewegingen, AI een wereldwijd endemisch probleem.

Een tweede uitdaging die uitvoerig aan bod kwam was de hoge volatiliteit van de markt omwille van ziekte uitbraken, vleeschandalen, ingevoerde taxen,

sterke uitbreiding van productie of handelsconflicten.

Met een verwachte wereldbevolking van 9 miljard in 2050, zal het een grote uitdaging zijn om de wereld te voeden 'zonder onze planeet op te eten'. Dit stelde Prof. em. Eddy Decuypere, wetende dat er nu 900 miljoen mensen

ondervoed zijn. Door efficiënter gebruik van het land en een efficiëntere dierlijke productie kan onze planeet dit aan. Maar een bijkomende uitdaging die de deelnemers van hem te horen kregen, is dat de internationale handel het moet mogelijk maken dat dit voedsel op de juiste plaats terecht komt.

Omgekeerde marktevolutie voor eieren en braadkippen

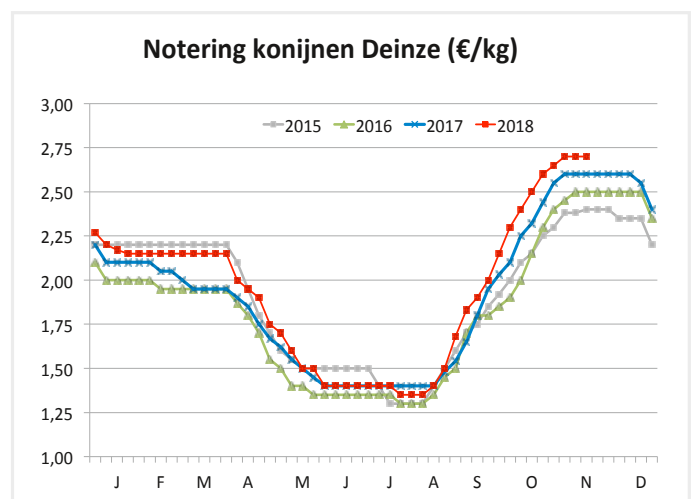
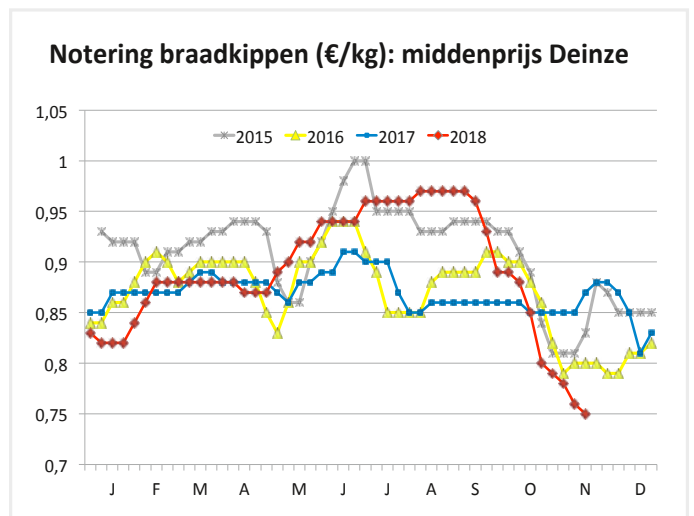
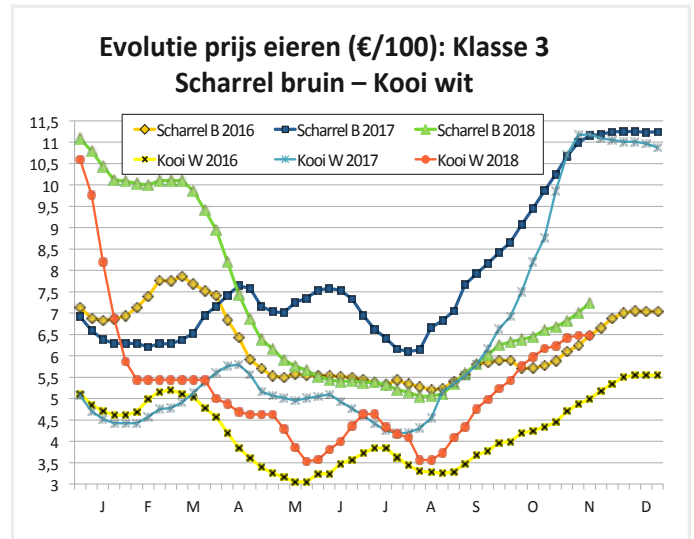
tekst: Luc Maertens

Na een moeilijke zomer heeft het prijsherstel van **eieren**, ingezet eind augustus, zich week na week verder voltrokken. Eind november wordt nu een mooie prijs van circa 7€ (voor 100 stuks klasse 3) genoteerd. Wel is het verschil tussen scharrel en kooi, zeker wat de witte betreft, zeer klein geworden en begin november noteerden de witte verrijkte kooi-eieren zelfs hoger dan de scharrel. De traditionele grotere vraag van de industrie naar het einde van het jaar toe verklaart slechts gedeeltelijk dit minieme onderscheid tussen kooi en scharrel. In vorige jaren bedroeg het onderscheid tussen beide houderijsystemen meestal 1 à 2 euro. Tijdens de recente trefdag voor pluimveehouders in West Vlaanderen werd vanuit de handel gesteld dat de retail meer en meer eieren wenst van andere "alternatieve" huisvestingssystemen zoals grondhuisvesting of vrije uitloop. De genoteerde Kruishoutemprijs daarentegen is eerder een "volière" scharrel prijs.

Doordat de opzet van kippen in 2018 in de EU niet direct een opwaartse trend vertoont en er ook in bepaalde delen van de wereld met vogelgriep geworsteld wordt, lijken de korte termijn vooruitzichten verder positief. Een donkere wolk is wel de hoge import vanuit Oekraïne, met hun kooi-eieren die niet aan de EU-standaarden voldoen. Op langere termijn wordt ook Rusland, die zijn legkippenstapel sterk aan het uitbreiden is, stilaan een exporteur en een concurrent op de wereldmarkt.

Voor de **braadkippen**producenten was november een horrormaan met wekelijks lagere noteringen in Deinze en zeer moeilijke plaatsingen van de vrije kippen. De prijsval ingezet in september bedraagt nu reeds €0,24 of 25%! Voor veel bedrijven betekent dit dat ze duidelijk onder kostprijs hebben moeten afleveren. Een prijsherstel in de traditioneel moeilijke eindejaar periode zit er niet direct aan te komen. Niet alleen in ons land is de productie toegenomen, maar ook in de EU met als grote koploper Polen. Verder is er nog steeds geen komaf gemaakt met de omzeiling van de invoer van filet, buiten het toegestane quotum, vanuit Oekraïne en herneemt ook de invoerdruk vanuit Brazilië. Maar ook andere landen zoals Chili of Thailand exporteren steeds meer kippenvlees en zijn te duchten concurrenten op de wereldmarkt. Neem daarbij de dalende vleesconsumptie in ons land en de problemen in de rundvee- en varkenssector, die zorgen voor 'dumping' op de binnenlandse markt, voorwaar moeilijk om positief te zijn wat korte termijnvooruitzichten betreft.

Positiever kunnen we zijn wat het prijsverloop van **konijnen** betreft. Een historisch hoge prijs van € 2,70/kg is genoteerd einde november. Voor deze moeilijke sector een opsteker na de steeds weerkerende lage zomerprijzen. Ook voor de bedrijven die de vorige jaren met RHD af te rekenen hadden, is dit een opsteker.

Marktprijzen

Eierprijzen markt Kruishoutem (volgens prijzencommissie) - per 100 stuks in euro

Witschalige eieren

	6.11	13.11	20.11	27.11	6.11	13.11	20.11	27.11
	Kooi	Kooi	Kooi	Kooi	Scharrel	Scharrel	Scharrel	Scharrel
Cat 0	8,48	8,70	8,77	8,77	8,42	8,60	8,69	8,80
Cat 1	7,24	7,46	7,53	7,53	7,18	7,36	7,45	7,56
Cat 2	6,74	6,94	7,01	7,01	6,51	6,69	6,88	7,07
Cat 3	6,23	6,42	6,48	6,48	6,02	6,20	6,43	6,64
Cat 4	5,72	5,89	5,95	5,95	5,45	5,62	5,83	6,04
Cat 5	5,22	5,38	5,43	5,43	4,66	4,80	4,89	5,01
Cat 6	4,43	4,55	4,62	4,62	4,43	4,55	4,62	4,62
Cat 7	3,93	4,04	4,10	4,10	3,93	4,04	4,10	4,10

Bruinschalige eieren

	6.11	13.11	20.11	27.11	6.11	13.11	20.11	27.11
	Kooi	Kooi	Kooi	Kooi	Scharrel	Scharrel	Scharrel	Scharrel
Cat 0	9,01	9,10	9,17	9,17	9,25	9,42	9,54	9,73
Cat 1	7,77	7,86	7,93	7,93	8,01	8,18	8,30	8,49
Cat 2	7,27	7,34	7,41	7,41	7,36	7,52	7,68	7,89
Cat 3	6,77	6,82	6,88	6,88	6,68	6,82	7,01	7,24
Cat 4	6,27	6,29	6,35	6,35	5,84	5,98	6,18	6,41
Cat 5	5,77	5,78	5,83	5,83	4,73	4,87	4,96	5,12
Cat 6	4,54	4,78	4,82	4,82	4,54	4,78	4,82	4,82
Cat 7	4,05	4,28	4,30	4,30	4,05	4,28	4,30	4,30

Pluimveemarkt prijzencommissie Deinze (met inbegrip Belplume toeslag)

Week van	7.11	14.11	21.11	28.11
extra zware soepkippen	0,63€-0,65€	0,63€-0,65€	0,63€-0,65€	0,60€-0,62€
bruine soepkippen	0,07€-0,09€	0,07€-0,09€	0,07€-0,09€	0,06€-0,08€
witte soepkippen	0,02€-0,04€	0,01€-0,03€	0,01€-0,03€	0,00€-0,02€
braadkippen	0,78€-0,80€	0,77€-0,79€	0,75€-0,77€	0,74€-0,76€
ABC	0,87 €	0,86 €	0,85 €	0,83 €
konijnen	2,65 €	2,70 €	2,70 €	2,70 €

Vernieuwde website www.poultryshop24.com
 In/verkoop van: Pluimvee inventaris,
 eierinpakkers en sorteermachines

**Te koop Moba 70+AX92 stapelaar
 Moba 100+AX92 stapelaar
 Staalkat type 6 eiersorteermachine
 VDL Mest platendroger bj 2012 cap. 80.000 kippen**

info@poultryshop24.com
 +31 6 53646226

Te koop gevraagd alle soorten soepkippen

Actief in de pluimveehouderij sinds 1949

- * **Hoogste vaste prijs of**
- * **Hoogste prijs Deinze+**
- * **Betaling binnen 2 dagen**
- * **Correcte afname**

014-45 30 40 (B)
 0031-492 537 066 (NL)   0031-653 487 136 (GSM)
www.venpoultry.nl --- info@venpoultry.nl

Handelsnoteringen Kruishoutem

Witschalige eieren

	6.11	13.11	20.11	27.11	6.11	13.11	20.11	27.11
	Kooi	Kooi	Kooi	Kooi	Scharrel	Scharrel	Scharrel	Scharrel
XL	9,28	9,50	9,57	9,57	9,22	9,40	9,49	9,60
L	7,54	7,74	7,81	7,81	7,31	7,49	7,68	7,87
M	6,52	6,69	6,75	6,75	6,25	6,42	6,63	6,84
S	5,03	5,15	5,22	5,22	5,03	5,15	5,22	5,22

Bruinschalige eieren

	6.11	13.11	20.11	27.11	6.11	13.11	20.11	27.11
	Kooi	Kooi	Kooi	Kooi	Scharrel	Scharrel	Scharrel	Scharrel
XL	9,81	9,90	9,97	9,97	10,05	10,22	10,34	10,53
L	8,07	8,14	8,21	8,21	8,16	8,32	8,48	8,69
M	7,07	7,09	7,15	7,15	6,64	6,78	6,98	7,21
S	5,14	5,38	5,42	5,42	5,14	5,38	5,42	5,42

Gemiddelde poeljenprijs aanpassing

Jaar-week	Gemiddelde Poeljenprijs Aanpassing	
	Gemiddelde opfokvoederprijs €/100 kg	Aanpassing €/100 afgeleverde poeljen
2018/46	30,66	64,11
2018/47	30,74	64,55

Prijzen grondstoffen (per ton)

	6.11	13.11	20.11	27.11
Tarwe	180,50 €	180,00 €	181,00 €	181,50 €
Wintergerst	189,00 €	190,50 €	190,50 €	190,50 €
Maïs (30% vocht)	104,00 €	106,00 €	108,00 €	108,00 €

Ross® 308 is Simply the Better Bird

Prettige Feestdagen

The Ross 308 facts:

- Leading FCR
- Competitive Meat Yield
- Low Cost Production

Choose the better bird.

www.aviagen.com/ross

The Aviagen logo consists of a stylized red 'A' with a white bird silhouette inside, followed by the word 'Aviagen' in a serif font with a registered trademark symbol.

The Ross logo features a stylized red 'A' with a white bird silhouette inside, followed by the word 'ROSS' in bold capital letters and 'An Aviagen Brand' in a smaller font below it.

TROTS OP MIJN KIPPEN

Van kuiken tot gezonde braadkip?

Vertrouw op de expertise van Spoormans. Wij werken mee aan gezond kippenvlees en zijn daar terecht al meer dan 70 jaar trots op.

Agri
flanders

Flanders Expo Gent
10-13 januari 2019
**Ontdek Arvesta
in HAL 6**

Spoormans

Eugeen Meeusstraat 6 | 2170 Merksem | België
www.spoormans.com